Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

ILUSTROWANA

Dzisiejszy numer zawiera 16 stron

REPUBLIKA

Rok X | ŁÓDŹ. ŚRODA, DNIA 14 WRZEŚNIA 1932 R. | CENA NUMERU 15 GROSZY. | Nr 254

Transport zwłok ś. p. por. Żwirki i inż. Wigury.

Zwłoki przewiezione zostały wczoraj do Warszawy, gdzie na dworcu oczekiwali przedstawiciele władz oraz tłumy publiczności.

Cieszyn. 13 września.

Dziś o godz. 8.30 wyprowadzono z kaplicy szpitalnej zwłoki poległych lotników. W uroczystym kondukcie pogrzebowym wzięły udział oddziały wojska, skauci, związek rezerwistów ze sztandarami, wszystkie szkoły, straż pożarna, delegacja ludności czeskiego Cieszyna itd. Kondukt udał się do kościoła parafjalnego, o godz. 9.30 odbyło się nabożeństwo żałobne z udziałem całego duchowieństwa katolickiego z Cieszyna.

Na dworcu oczekiwały dwa wozy, które zostały doczepione do pociągu osobowego. Przed wozami ustawiła się kompanja honorowa 4 płk. strzelców wszystkie związki ze sztandarami, towarzystwa śpiewacze w Cieszynie itd. Przy dźwiękach hymnu żałobnego wynieśli oficerowie na ramionach obie trumny przykryte sztandarami narodowemi, które następnie złożono na wozie żałobnym.

Bielsko, 13 września.

Dziś o godz. 12.10 przybył do Bielska wagon z zwłokami por. Żwirki i inż. Wigury. Na dworcu zebrało się około 10.000 osób, które przybyły, aby oddać ostatni hołd lotnikom. Pociąg ze zwłokami powitała na dworcu orkiestra marszem żałobnym Chopina. Oddział strzelców podhalańskich i P. W. sprezentował broń. Dziesiątki sztandarów pochyliły się. Po odprawieniu przez liczne nabożeństwo modłów, nastąpiło jednominutowe milczenie, po którem przemówił gen. Przeździecki, żegnając Zmarłych imieniem dywizji górskiej.

Dalszy ciąg na str. 2-ej.

S. p. por. Żwirko na miejscu katastrofy

MIEJSCE KATASTROFY I STRZASKANY APARAT.

ZWŁOKI Ś. P. WIGURY W POŁOŻENIU, W JAKIEM ZNALEZIONO JE NA MIEJSCU KATASTROFY. W CZASIE UPADKU PŁASZCZ SPADŁ NA TWARZ. NA LEWO URWANA NOGA.

Po 20-minutowem postoju pociąg przy dźwiękach marszu żałobnego opuścił Bielsko. W Bielsku i w Białej powiewały chorągwie żałobne, lub chorągwie o barwach narodowych spuszczone do połowy masztu. W godzinach porannych odbyło się nabożeństwo żałobne za poległych lotników.

W Krakowie.

Kraków, 13 września.

Dziś w godzinach popołudniowych społeczeństwo krakowskie złożyło manifestacyjny hołd poległym bohaterom lotnikom ś.p. pod. Zwirce i inż. Wigurze.

Na zachodni dworzec kolejowy przystrojony kwiatami i flagami przybyli przedstawiciele władz z woj. Kwaśniewskim, korpus oficerski z gen. Łuczyńskim i gen. Smorawińskim, oficerowie 2 pułku lotniczego in corpore z dowódcą płk. pilotem Lewandowiczem, prezydent m. Krakowa. Komitet obywatelski krakowskich organizacyj lotniczych, dalej kompanje honorowe wojska, związku strzeleckiego, kolejowego przysposobienia lotniczego, delegacje Związku Legjonistów ze sztandarem, zw. sybiraków i rezerwistów, przedstawiciele syndykatu dzienni karzy Krakowskich z prez. dr. Flachem i w. innych organizacyj społecznych.

Pozatem przybyły tłumy publiczności ze wszystkich sfer Krakowa. **O godz. 14 m. 15 przy dźwiękach marsza żałobnego zajechał na dworzec pociąg wiozący zwłoki bohaterów. Na lokomotywie widnieje śmigło lotnicze. Na otwartym wozie stoją dwie trumny przykryte sztandarem państwowym. W następnym wagonie jedzie żona por. Zwirki i siotra inż. Wigury.**

Przedstawiciele władz zbliżyli się do żałobnego wozu **oddając milczący hołd zwłokom lotników.** Po odprawieniu egzekwi przemówienie pożegnalne wygłosił gen. Norbut-Łuczyński, następnie delegacje różnych organizacyj składały wieńce i kwiaty na trumnach Zwirki i Wigury.

W czasie uroczystości pożegnalnych nad dworcem krążyły samoloty eskadry 2 pułku lotniczego. Od godz. 15.30 do godz. 17 składała hołd bohaterskim lotnikom ludność Krakowa.

Przy wozie wartę zaciągnęli żołnierze drugiego pułku lotniczego oraz delegacje związku legjonistów, i zw. Sybiraków ze sztandarami.

O godzinie 19 pociąg ze zwłokami lotników odjechał w kierunku Warszawy.

W Piotrkowie.

Piotrków, 13 września.

Dziś o godz. 10 min. 10 wieczorem przez stację Piotrków przewożone były zwłoki ś.p. Zwirki i Wigury.

Na stacji zebrał się kilko-tysięczny tłum ludności Piotrkowa, która oddała hołd tragicznie zmarłym lotnikom.

Złożono kilkanoście wieńców od organizacyj i instytucyj. Odprawiono egzekwie żałobne przy wagonie z trumnami zmarłych lotników. O godz. 10 min. 14 pociąg wiozący zwłoki lotników odjechał w stronę Warszawy.

W Koluszkach.

Na stacji w Koluszkach powitała zwłoki lotników delegacja LOPP z prezesem Glińskim i wiceprez. Duklewskim na czele, straż kolejowa, straż miejska, związek kolejarzy, związek pracy obywatelskiej kobiet oraz przedstawiciele składnicy broni z Regny z majorem Berezowskim na czele, i przedstawiciele władz z Brzezin.

Z Łodzi przybył specjalnie do Koluszek naczelnik Turczynowicz, oraz delegacja oficerów z DOK 4 z majorem Szlaszewskim na czele.

Delegacje złożyły szereg wieńców, między innemi od oficerów DOK. 4. i od związku kolejarzy.

Delegowany specjalnie w tym celu przedstawiciel redakcji dzienników „Republika" i „Express" złożył również dwie wiązanki kwiecia w imieniu licznych rzesz naszych czytelników.

Na dworcu w Warszawie.

Warszawa, 13 września.

(Godz. 1 min. 20). W dniu dzisiejszym o godz. 0 min. 55 na dworzec Główny przybył pociąg ze zwłokami ś.p. por. Franciszka Zwirki i ś.p. inż. Stanisława Wigury.

Na dworcu oprócz rodziny i przyjaciół poległych lotników zgromadzili się p. w. min. Gallot, szef departamentu lotnictwa wojskowego płk. Rayski, szef lotnictwa cywilnego Filipowicz, woj. Jaroszewicz, korpus oficerów wojsk lotniczych, licznie zebrani oficerowie innych broni, delegacje Związku Legjonistów, Sybiraków delegacje PZOO i inne.

Przed dworcem na dwie godziny przed przyjazdem pociągu zgromadziły się kilkutysięczne tłumy publiczności pragnąc oddał hołd poległym lotnikom.

O godz. 0,55 przybył na dworzec pociąg z żałobnym wozem. Trumnę por. Zwirki ponieśli na swych barkach oficerowie wojsk lotniczych. Trumnę inż. Wigury wzięli na ramiona jego przyjaciele. Przy dźwiękach marsza żałobnego Szopena przeniesiono zwłoki do samochodu a następnie przewieziono je do Kościoła św. Krzyża.

Depesze kondolencyjne

Prezydenta Rzplitej i Marsz. Piłsudskiego.

Warszawa, 13 września.

Szef Kancelarji Cywilnej Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, p. Chełczyński, przesłał na ręce departamentu lotnictwa M.S. Wojsk. płk. Rayskiego depeszę treści następującej:

„Pan Prezydent Rzplitej polecił mi posłać na ręce pana pułkownika wyrazy głębokiego żalu z powodu straty, jaką poniosło lotnictwo polskie przez śmierć niezapomnianego bohatera lotnika ś.p. por. Franciszka Zwirki, oraz wybitnego i zasłużonego konstruktora ś.p. inż. Stanisława Wigury.

Warszawa, 13 września.

P. Marszałek Józef Piłsudski wystosował do Pani Zwirkowej wdowy po ś.p. Franciszku Zwirko telegram treści następującej:

„Przesyłam Pani słowa głębokiego współczucia z powodu śmierci ś.p. Jej Męża.

„Ś. p. porucznik-pilot Franciszek Zwirko chlubnie zapisał się na kartach polskiego lotnictwa.

„Trwała pamięć jaka po nim zostaje niech Pani i Synowi umniejszy ból w tak ciężkiej chwili".

Minister spraw wojskowych
Józef Piłsudski
Marszałek Polski.

REICHSTAG „ZBUNTOWAŁ SIĘ"

przeciw prezydentowi Hindenburgowi.— Goering nie uznaje rozwiązania parlamentu i żąda ustąpienia rządu.

Hitlerowcy wystąpią ze skargą do Trybunału Stanu

Berlin, 13 września.

Aktualją dnia dzisiejszego było posiedzenie stałej komisji Reichstagu, i przebieg konferencji między rządem Rzeszy a parlamentem.

Jako przedstawiciel rządu Rzeszy przemawiał zaraz po otwarciu obrad dyrektor administralny Gottheimmer, **który przedstawił stanowisko rządu w sprawie prawomocności rozwiązania Reichstagu i nieważności uchwał przyjętych przez Reichstag.**

Dyr. Gottheimmer odczytał list prezydenta Reichstagu Goeringa do kanclerza Papena zawiadamiający o wyrażeniu przez Reichstag votum nieufności rządowi Papena i uchyleniu dekretów finansowych Prezydenta.

Rząd Rzeszy gotów jest prowadzić rokowania z Komisją Główną Reichstagu zgodnie z par. konstytucji. **Rząd przystąpi do tych rokowań wówczas, gdy przewodniczący Reichstagu cofnie wspomniany list.**

Po tem oświadczeniu dyr. Gottheimmer opuścił salę obrad. Przewodniczący Goering oświadczył, że uznaje prawomocność parlamentu, trwa jednak na stanowisku, że przeprowadzone uchwały są również ważne. **Socjaldemokraci wnoszą o natychmiasowe zaproszenie kanclerza Papena i min. spraw wewn. Gayla. Po ożywionej dyskusji, w której przedstawiciele niemiecko - narodowych solidaryzują się z postanowieniami rządu wniosek przeszedł.**

Goering stawia wniosek o zaprotestowanie przeciwko dokonanej rewizji w gmachu Reichstagu. Komisja przyjęła ten wniosek, żądając ukarania winnych. Po wznowieniu posiedzenia po przerwie o godz. 1 po poł. nadeszło do Komisii pismo, w którem **rząd Papena stwierdza, że podtrzymuje stanowisko dyr. Gottheimmera i że żaden z ministrów nie zjawi się na posiedzeniu Komisji, dopóki prezydent Goering nie cofnie swego pisma.** Komisja wszystkiemi głosami przeciwko głosom niemiecko-narodowych, powzięła uchwałę, że odmowa rządu jest sprzeczna z konstytucją.

Kiedy wybory?

Berlin, 13 września.

Dotychczas brak wniosków co do tego, jaki przebieg przybiorą wypadki polityczne. Rząd Rzeszy zajął stanowisko wyczekujące i dał do zrozumienia, że decyzję ujawni za kilka dni.

W kołach politycznych panuje przekonanie, że rząd będzie przestrzegał zasad konstytucji nie zamierzając dokonywać zmian w procesie wyborczym. Co najwyżej będą przeprowadzone pewne zmiany w postępowaniu ordynacji wyborczej, zwłaszcza, o ile dotyczy to dziennika wyborczego, który ma ulec zmianie.

Rząd posiada jeszcze cztery tygodnie czasu do oznaczenia terminu wyborów. Komplikacje ma wprowadzić pozatem zapowiedziane przekazanie sprawy Trybunałowi Stanu, który nawet w razie uznania swej niekompetencji będzie musiał przedtem sprawę poddać szczegółowemu badaniu.

Czy sejm pruski

będzie rozwiązany?

Berlin, 13 września.

WReichstagu panuje od samego rana wielkie ożywienie, posłowie zjawili się na posiedzenie frakcyj i komisyj zwołane na dzisiejsze przedpołudnie. Frakcja socjal-demokratyczna rozpoczęła obrady o godzinie 10-ej rano na 11 zwołane zostało posiedzenie komisji stałej Reichstagu, o 3-ej popoł. zbiera się komisja spraw zegranicznych, równocześnie niemiecko - narodowi zwołali posiedzenie frakcji w gmachu sejmu pruskiego.

Nawiązując do okrzyku jakim kanclerz Papen zakończył swą wczorajszą mowę radjową: **„z Hindenburgiem — dla Niemiec"** wyrażane jest przypuszczenie, **iż możliwe będzie utworzenie nowego ugrupowania, które pójdzie do wyborów pod tem hasłem.**

Liczą się pozatem z możliwością rozwiązania również sejmu pruskiego przez kanclerza jako komisarza Rzeszy w Prusach w razie kontynuowania wystąpień narodowych socjalistów i komunistów przeciwko rządowi.

Przed Trybunał Stanu

Berlin, 13 września.

W poniedziałek późnym wieczorem odbywały się w hotelu Kaiserhof poufne narady przywódców narodowych socjalistów z udziałem Hitlera, które przeciągnęły się do północy.

W naradach tych wzięli m. in. udział Goering i Goebbels. **Hitler według doniesień prasy zaaprobował postępowanie Goeringa w Reichstagu, wyrażając życzenie, aby narodowo-socjalistyczne rządy krajowe wystąpiły jaknajszybciej ze skargą do Trybunału Stanu przeciwko rozwiązaniu Reichstagu.**

W kołach prorządowych wyrażają przekonanie, **że Trybunał Stanu nie uzna się kompetentnym do rozstrzygnięcia sporu pomiędzy Reichstagiem a rządem Rzeszy, w myśl konstytucji bowiem Trybunał Stanu kompetentny jest tylko do rozstrzygania sporów na tle naruszenia konstytucji wewnątrz jednego z krajów, względnie między krajami związkowymi a Rzeszą, nie zaś pomiędzy dwiema instytucjami Rzeszy.**

Goering żąda ustąpienia Papena

Berlin, 13 września.

Prezydent Reichstagu Goering wysłał list do Prezydenta Hindenburga, prosząc go o niezwłoczne uchylenie dekretów gospodarczo - finansowych.

Pismo Goeringa wskazuje, że kategoryczne votum nieufności wyrażone kanclerzowi Papenowi winno być powodem ustąpienia gabinetu przeciwko, któremu wypowiada się 95 procent reprezentantów narodu niemieckiego.

Autor listu prosi prezydenta Hindenburga o cofnięcie Papenowi zaufania, jakiem prezydent go dotychczas obdarzał.

Policja w Reichstagu

szukała maszyny piekielnej.

Berlin, 13 września.

Ubiegłej nocy policja wkroczyła do gmachu Reichstagu, przeprowadzając szczegółową rewizję w lokalu klubowym partji komunistycznej oraz w piwnicach.

Władze policyjne otrzymały poufne informacje, iż wewnątrz gmachu znajduje się maszyna piekielna.

Jak zaznacza komunikat prezydjum policji rewizja nie potwierdziła tych podejrzeń. Przeciwko wejściu policji do Reichstagu oraz dokonaniu rewizji założył ostry protest dyrektor gmachu parlamentu, Komendant oddziału policyjnego zignorował ten protest kontynuując poszukiwania.

Człowiek, którego zabiłem!

WIERZYCIELE i DŁUŻNICY.

Hooverowskie moratorjum upływa za 3 miesiące. 15 grudnia przypada termin pierwszych płatności dłużniczych państw europejskich dla Stanów Zjednoczonych. Kwestja, co się ma stać z temi płatnościami, nie została jak wiadomo — w Lozannie załatwiona, dłużnicy Ameryki zawarli tylko znane pod nazwą „gentlemens agreement" porozumienie, wedle którego nie przeprowadzą ratyfikacji opustu niemieckich zobowiązań dłużniczych dopóty, **dopóki nie dojdą oni do zadawalającego porozumienia w sprawie ich własnych długów z Ameryki.**

Trzy główne państwa dłużnicze europejskie — Francja, Anglja i Włochy — mają prawo na trzy miesiące przed upływem „Hooverowskiego moratorjum" — a więc już 15-go września—zaproponować Ameryce dalsze przedłużenie tego moratorjum.

Dotychczas jednak takiej propozycji nie zgłoszono. Podsekretarz stanu finansów w Waszyngtonie, zapytany o spłaty sum, których termin przypada w połowie grudnia, oświadczył, że **żaden z rządów europejskich nie wypowiedział się w tej sprawie.** To samo kategorycznie potwierdził Stimson. Jedyną konkretną enuncjacją w tej sprawie jest wzmianka w „Echo de Paris", że rząd francuski stosownie do artykułu 2-go układu Mellon - Berenger ogłosi **odroczenie spłaty rat amortyzacyjnych wobec Stanów Zjednoczonych,** natomiast będzie spłacał tylko zaległe procenty. Cała zaś opinja publiczna we Francji wielokrotnie i z naciskiem podkreślała, że wobec obniżenia należnych Francji od Niemiec należności reparacyjnych, Francja może wywiązać się z zobowiązań dłużniczych wobec Ameryki **tylko w bardzo ograniczonej mierze.** Dodać trzeba, że Anglja w budżecie na rok bieżący wcale nie przewidziała raty ani nawet odsetek swego długu wobec Stanów Zjednoczonych.

A sumy, o które chodzi, są bardzo poważne.

Anglja ma 15 grudnia płacić Ameryce ratę (amortyzacyjną i odsetki) w wysokości 91 miljonów dolarów, Francja 59 miljonów dolarów, Włochy przeszło miljon dolarów.

Ae ponadto sprawa komplikuje się jeszcze wskutek **zbiegu różnych okoliczności.** A więc Anglja już 15 września winna otrzymać od Francji i Włoch większe sumy z tytułu swych pożyczek, udzielonych tym państwom podczas wojny. Coprawda z początkiem **konferencji w Lozannie 5 głównych mocarstw dłużniczych ogłosiło,** że na czas trwania konferencji nie będą one płacić odszkodowań wojennych, ale wątpliwe jest, czy to oświadczenie odnosi się również do wzajemnych pretensyj tych pięciu państw, czy też tylko do wierzycieli.

Cały ten kompleks kwestyj finansowych zawisnął nad wielkiemi mocarstwami i domaga się koniecznie wyjaśnienia. Czy po odroczeniu konferencji lozańskiej, a zwłaszcza podczas ostatniej wizyty dyrektora Banku Angielskiego w Ameryce skomplikowane te sprawy finansowe zostały poruszone i załatwione — nie wiadomo zupełnie, gdyż **nic dotychczas konkretnego nie przeniknęło do wiadomości publicznej.**

Wedle wszelkiego prawdopodobieństwa sprawy te nie zostały z Ameryką zgodnione, a to z tej prostej przyczyny, że w Stanach Zjedn. **idzie właśnie kampanja przedwyborcza o fotel prezydenta** i Hoover nie zechce z pewnością przed rezultatem 1 stopadowych wyborów angażować się ani w przedłużeniu moratorjum ani w kierunku wprost przeciwnym t. j. zmuszaniu europejskich dłużników do bezwzględnego wypełnienia zobowiązań.

Cała ta sprawa jest o tyle doniosła, że rzuca cień na projektowane przez europejskie mocarstwa próby porozumienia się w najdonioślejszych zagadnieniach finansowych i gospodarczych. Dopiero przed kilku dniami londyński „Times" w artykule wstępnym z całym naciskiem podniósł, że bez zadowalającego załatwienia sprawy długów między europejskiemi państwami wierzycielskiemi, a też i długów amerykańskich, **światowa konferencja gospodarcza, która ma się odbyć z początkiem zimy, napewno nie doprowadzi do żadnego rezultatu...**

W świetle tych faktów i cyfr widzimy dopiero, jak **nadzwyczajne korzyści odnieśli Niemcy w Lozannie,** gdy zdołali wymusić zwolnienie ich od reparacyj za marną i to fikcyjną sumę trzy i pół miljarda marek.

Niemcy mają teraz spokój i mogą szantażować świat zagadnieniem „równości zbrojeń". Natomiast ci, którzy im pozwolili wydostać się z opresyj dłużniczych, sami zabrnęli na trzęsawiska rat i procentów, które muszą być spłacane bez względu na rzeczywiste możliwości.

Jeźdźcy polscy w Rydze

zdobyli puhar narodów.

Ryga, 13 września.

W ostatnim dniu konkursów hippicznych rozegrany został konkurs o puhar narodów. Puhar ten znajdował się w rękach ekipy polskiej, która zdobyła go po raz pierwszy w roku zeszłym.

W myśl przepisów puhar przechodzi na własność ekipy, która go dwukrotnie z rzędu zdobędzie. Dzisiejszy trudny konkurs polegał na biegu z przeszkodami przyczem jeźdźcy musieli przejść parcours dwukrotnie. Do biegu o puhar narodów stanęły cztery ekipy łotewska, estońska, niemiecka i polska. Ekipę polską reprezentowali: por. Szosland kpt. Sałęga, por. Roycewicz i por. Ruciński.

Polska ekipa zajęła pierwsze miejsce z 36 punktami karnemi. Drugie miejsce zajęli estończycy z 58 pkt., 3 miejsce Łotwa — 70 pkt., 4 miejsce zajęła ekipa estońska z 88 pkt. Indywidualnie pierwsze miejsce zajął por. Ruciński (8 pkt.) drugim i trzecim miejscem podzielili się rotm. Szosland i niemiecki jeździec Schwaud po 12 pkt.

Pozatem w tym samym konkursie rozegrano bieg o nagrodę pos. Rplitej Arciszewskiego, dla najlepszego jeźdźca ekipy łotewskiej w tym konkursie. Zwycięzcą został por. Broks.

Gorgułow będzie stracony

jutro o świcie.

Paryż, 13 września.

Wobec odrzucenia przez Prezydenta Lebruna prośby o ułaskawienie mordercy Prezydenta Doumera Gorgułowa, wyrok śmierci zostanie wykonany jutro o wschodzie słońca.

Argentyna wstąpi

do Ligi Narodów.

Buenos Aires, 13 września.

Minister spraw zagranicznych oświadczył, iż Argentyna wstąpi niebawem do Ligi narodów.

Krwawe walki w Mandżurji.

Charbin zagrożony atakiem nieregularnych oddziałów chińskich.

Pekin, 13 września.

Jak się zdaje, Charbin stanie się widownią poważnego starcia między nieregularnemi oddziałami chińskimi, przeciwstawiającemi się nowemu ustrojowi, a wojskami japońskiemi i mandżurskiemi.

Ochotnicy chińscy kierują się na Charbin i według doniesień chińskich zdobyli już miejscowości położone w odległości 25 mil na wschód i południe od Charbina.

Słynny generał Ma-Czan-Szan, o którego śmierci podawały źródła japońskie, ogłasza, iż odniósł kilka zwycięstw nad wojskami japońsko-mandżurskiemi i posunął się w kierunku Sui-Chua na północno-zachód od Charbina.

W mieście Kirynie ogłoszono stan wojenny ze względu na zbliżanie się oddziału ochotników chińskich. Sytuacji tej Japonja stawi czoło po podpisaniu układu z państwem mandżurskiem.

Studenci bułgarscy

przeciw Międzynar. Federacji Studenckiej

Wiedeń, 13 września.

Bułgarskie pismo „Ustrem" donosi, że nowy prezes bułgarskiej narodowej organizacji studenckiej dr. Minkow, oświadczył, co następuje:

„Bułgarska organizacja studencka wystąpi z międzynarodowej organizacji studenckiej, albowiem ta ostatnia jest utworzoną przez zwycięzców politycznych. Wzamian bułgarska organizacja studencka będzie dążyła do nawiązania ścisłego kontaktu ze studenckiemi organizacjami, które walczą o nowy porządek polityczny w Europie, a więc ze studentami węgierskimi, amerykańskimi, skandynawskimi i t. d.

Bułgarska studencka organizacja sama powźmie inicjatywę co do utworzenia nowego międzynarodowego ruchu studenckiego. Zresztą myśl o tem powstała już przed dwoma laty wśród studentów węgierskich, bułgarskich i macedońskich, na międzynarodowej konferencji w Budapeszcie".

Widmo szubienicy w Kowlu

Dwaj szpiedzy skazani na karę śmierci

Dwaj szpiedzy skazani na śmierć — jeden na 15 lat ciężkiego więzienia.

W dniu onegdajszym Sąd Okręgowy w Kowlu rozpatrywał w trybie doraźnym sprawę Andrzeja Kataczaka, Pawła Marwika i Teodora Matatciuka, oskarżonych o szpiegostwo na rzecz jednego z państw ościennych.

W wyniku całodziennej rozprawy Sąd doraźny skazał Andrzeja Katacłaka i Pawła Marwika na karę śmierci, zaś Teodora Matatciuka na 15 lat ciężkiego więzienia.

O ile Pan Prezydent Rzeczypospolitej nie skorzysta z prawa łaski, wyrok wykonany będzie jutro o świcie.

Krwawe starcia policji ze studentami.

Kilka osób zabitych, kilkanaście rannych.

Buenos Aires, 13 września.

Donoszą z Santiago de Chile, że studenci uniwersytetu w liczbie około 200 **obsadzili gmach uniwersytetu miejscowego, domagając się natychmiastowego uwolnienia byłego dyrektora lotnictwa komendanta Marmaduke Grove, zesłanego na wyspę Juan Fernandez.**

Policję, która przybyła na miejsce wypadku, celem usunięcia studentów z gmachu uniwersytetu **powitali studenci gradem kul karabinowych i rewolwerowych Policja zrobiła wobec tego również użytek z broni palnej. Dwuch studentów i portjer uniwersytetu, zginęło na miejscu, 16 zostało rannych.**

Ze strony policji zginął jeden podoficer i zostało rannych 6 agentów. Zginął również jeden małoletni sprzedawca gazet, ugodzony zbłąkaną kulą. Kilkudziesięciu studentów aresztowano, groźne wystąpienia studentów poruszyły całą ludność stolicy.

Panuje powszechne przekonanie, że studenci działali z namowy pewnych elementów, usiłujących wzbudzić zainteresowanie losem byłego komendanta lotnictwa Marmaduke Grove, wśród całego społeczeństwa.

Loty transatlantyckie

będą zakazane.

Nowy Jork, 13 września

„New York News" **podaje ze rząd Stanów Zjednoczonych wystąpić ma z inicjatywą wszczęcia rokowań o zawarcie układu międzynarodowego, zakazującego lotów transoceanicznych osobom,** żądnym rozgłosu

Tomaszów - Mazowiecki.

NABOŻEŃSTWO ZA DUSZE Ś. P. POR. ŻWIRKI I INŻ. WIGURY.

Z inicjatywy zarządu miejscowego LOPP w czwartek odprawione zostanie o godz. 9 rano nabożeństwo w kościele parafjalnym za dusze zmarłych lotników polskich Żwirki i Wigury.

W nabożeństwie wezmą udział wszystkie organizacje społeczne i wojskowe Tomaszowa. Związek podoficerów rezerwy wzywa za naszem pośrednictwem wszystkich swych członków, by stawili się w tym dniu na nabożeństwo.

PIEKARNIA MECHANICZNA W TOMASZOWIE.

Jak się dowiadujemy, w najbliższych dniach uruchomiona będzie w Tomaszowie piekarnia mechaniczna urządzona wedle najnowszych wymogów techniki. Piekarnia ta mieścić się będzie przy ul. Spalskiej. Na czele jej stanie najprawdopodobniej p. M. Gutgeld. Piekarnia należy do spółdzielni piekarskiej.

ZAKOŃCZENIE SEZONU WIOŚLARSKIEGO.

W niedzielę, 18 bm. odbędzie się uroczyste zakończenie sezonu wioślarskiego, połączone z zabawą na przystani tomaszowskiego towarzystwa wioślarskiego. Podczas zabawy odbędą się regaty wioślarskie z udziałem Ligi Morskiej i Kolonjalnej z Piotrkowa i Sulejowa.

Casino.

—o—

Demon miłości.

Z okazji wyświetlania w „Casinie" filmu „Demon miłości" trudno pominąć milczeniem nową sylwetkę Brygidy Helm, która jest tu nowem wcieleniem Atlantydy. Złotowłosa wampirzyca, wysoka, sprężysta zbudowana jak posąg. Ciało wężowe taneczne. Głębia i subtelność ruchów. Głowa rzeźbiona, o profilu ostrym, wspaniałym. Jej marmurowość, jej pozorne zimno roztapia się w ognistość, która rozsadza akcję. Działa na widza zwartą namiętnością.

Czy można sobie wyobrazić inną artystkę w roli Antinei? Dla Brygidy Helm Antinea, to tryumfalny pochód od Alraune, poprzez Metropolis ku nowej Atlantydzie. Jeśli kiedy naprawdę któraś z artystek wcieliła się w rolę demona, to chyba jedynie Brygida Helm.

Nic dziwnego, że wielki reżyser Pabst, gdy mu zaproponowano nakręcenie „Demona miłości" postawił za warunek udział Brygidy Helm. Bo też rzeczywiście, gdy widz spogląda na ekran gdy widzi w psychologji twarzy pewne nasilenie nadczłowiecze gdy widzi jak jej oczy wykrzesują demonizm, rozumie, że tak cudownej postaci do tej roli nie mógłby sobie wyobrazić u żadnej z pośród wielkiej plejady artystek filmowych.

SPROSTOWANIE.

W dniu wczorajszym w ogłoszeniu „Jedyny Renomowany Zakład Fryzjerski Polskiego Manchesteru Szwarc i Jabłoński", zaszła omyłka w adresie Zamiast Moniuszki 1 winno być Moniuszki 2, co niniejszem się prostuje.

Jesienne wyścigi konne w Rudzie.

Program gonitw na dzień dzisiejszy.

Program trzeciego dnia jesiennych wyścigów konnych przedstawia się następująco:

GONITWA 1.

Nagroda 800 zł. Dystans 1600 m.

1) Cioska
2) Kometa

GONITWA 2.

Nagroda 1000 zł. Dystans 2800 m. z płotkami.

1) Egmont
2) Searos.

GONITWA 3.

Nagroda 800 zł. Dystans 3000 mtr. z przeszkodami.

1) Pikador
2) Caros
3) Emir II.
4) Guido
5) Zupan.

GONITWA 4.

Nagroda 1000 zł. Dystans 900 m.

1) Acichina.
2) Rakieta II.
3) Columb
4) Biba.
5) Arjola.

GONITWA 5.

Nagroda 1200 zł. Dystans 2400 mt.

1) Lorenc Lotto
2) Cri du Coeur
3) Jarema III
4) Nerw
5) Odra
6) Jarrach.

GONITWA 6.

Nagroda 800 zł. Dystans 1600 m.

1) Tabu II
2) Egmont
3) Dolorosa II
4) Czuj Duch
5) Dziewoja
6) Reeleg
7) Aida
8) Gizella.

GONITWA 7.

Nagroda 1000 zł. Dystans 2100 mtr.

1) Winelslwant
2) Erato II
3) Dziewoja
4) Pengo.
5) Nerw
6) Stara.

Stan zatrudnienia

w wykończalniach i farbiarniach

Na podstawie danych, uzyskanych w związku wykończalń i farbiarń okręgu łódzkiego stan zatrudnienia przemysłu wykończalniczego od dnia 22 do 28 sierpnia przedstawiał się następująco: przez 6 dni w tygodniu w 11 firmach pracowało 3319 robotników, przez 5 dni w 2 firmach zatrudnionych było 185 robotników, przez 4 dni w dwuch firmach zatrudnionych było 190 robotników, przez 3 dni i 1 firmie 25 robotników.

Ogółem było w 16 firmach zatrudnionych było 3719 robotników przyczem z urlopów korzystało 35 robotników.

W okresie od dnia 29 sierpnia do 3 września stan zatrudnienia przedstawiał się następująco przez 6 dni w tygodniu w 12 firmach pracowało 3.429 robotników, przez 5 dni w tygodniu w 2 firmach zatrudnionych było 95 robotników, przez 4 dni w 1 firmie 91 robotników, przez 3 dni w tygodniu w 1 firmie pracowało 98 robotników.

Ogółem w tym okresie zatrudnionych było w 16 firmach 3713 robotników w której do liczbie 12 robotników korzystało z urlopów. (c).

NOWY ZARZĄD OKRĘGOWY ZWIĄZKU REZERWISTÓW.

W wyniku odbytego w dniu 11 b. m. okręgowego zjazdu delegatów związku rezerwistów w dniu wczorajszym odbyło się ukonstytuowanie nowowybranego zarządu okręgowego, wskutek czego zarząd ten będzie obecnie pracować w następującym składzie: prezes — Piątkowski Hipolit Ludwik wiceprezesi: Denys Franciszek i dr. Polak Jan, sekretarz — Baster Kazimierz, skarbnik — Rimler Karol, ref. społ.-ośw.: dr. Felix Henryk, członkowie: Chadziński Eugenjusz (Częstochowa), Hanka Jan (Skarżysko), Lewandowicz Władysław, Marciniak Józef Stasielunas Andrzej, Westfal Benedykt.

Na pierwszem posiedzeniu zarządu postanowiono dołożyć starań do jaknajszybszego zorganizowania komend i do poczynienia kroków zmierzających do stworzenia organu pomocy bezrobotnym członkom.

NASZE TYPY.

1) Kometa.
2) Egmant.
3) Emir II, Zupan.
4) Biba Arjela.
5) Lorenco Lotto, Jarema III.

KRONIKA

WRZESIEN **14** ŚRODA

Dziś Podwyższ! Krz. Św
Jutro NMP. Bolesnej

Wschód słońca	5.07
Zachód słońca	17.56
Wschód księżyca	18.09
Zachód księżyca	4.48
Długość dnia	13.06
Ubyło dnia	3.48

Od redakcji.

Tygodniowy dodatek p. t. „Republika Dzieci" ze względów technicznych ukaże się w dniu jutrzejszym.

Msza żałobna

za dusze bohaterów—lotników.

W piątek, dnia 16 b. m. o godz. 9-ej rano w kościele katedralnym Św. Stanisława Kostki J. E. Ks. Biskup Tymieniecki odprawi uroczystą mszę żałobną za dusze bohaterów - lotników, por. Żwirko i inż. Wigury, zmarłych tragicznie w dniu 11 b. m.

Wojewódzki Komitet L. O. P. P. i Zarząd Łódzkiego Klubu Lotniczego, podając powyższe do wiadomości—wyrażają nadzieję, że jaknajszersze masy łódzkiego społeczeństwa wezmą udział w nabożeństwie żałobnem za dusze tych, którzy imię Polski i Jej lotnictwa rozsławili po całym świecie.

Wstrzymanie eksmisji

na okres zimowy.

(i) W dniu 1 października upływa termin, określony w rozporządzeniu p. Prezydenta Rzeczypospolitej o wstrzymywaniu eksmisji dla bezrobotnych. Do tego okresu sędziowie mają prawo wstrzymania wszelkiej eksmisji, jeśli dotyczy ona lokatorów 1 i 2-izbowych mieszkań, pozostających bez pracy.

Ponieważ obecnie zbliża się najgorszy okres, zimowy, zrzeszenia lokatorów wysłały do władz rządowych prośbę o przedłużenie tego terminu. W dniu wczorajszym nadeszła odpowiedź, że w dniach najbliższych ukaże się nowe rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej, w myśl którego wstrzymywanie eksmisji przedłużone będzie do 1 kwietnia prz. roku.

Nieboszczyk ożył.

Niezwykły wypadek na wsi.

(a) Niezwykły wypadek miał miejsce we wsi Józefówek, gminy Giżyce, powiatu wieluńskiego. Przed trzema dniami zmarł tam gospodarz Stanisław Karbowiak, który od kilku tygodni chorował. Zwyczajem przyjętym na wsi, nie stwierdzono dokładnie śmierci, domniemanego nieboszczyka ułożono w trumnie i wieczorem odprawiano przy zwłokach tradycyjne modły.

W momencie gdy w izbie zgromadzonych było kilkanaście osób, przeważnie kobiet zawodzących pieśni żałobne, nagle Karbowiak, który pogrążony był w dłuższym letargu, obudził się i podniósł w trumnie, poczem przytłumionym głosem zażądał wody.

Niesamowity ten objaw wywołał paniczny popłoch. Kilka bardziej wrażliwych niewiast padło zemdlonych inne zaś gwałtownie ruszyły przez drzwi na podwórze, przyczem 3 z pośród uciekających doznało okaleczeń.

Zajście wyjaśniło się dopiero po przybyciu mężczyzn. Niezwłocznie sprowadzono lekarza i dzięki zabiegom udało się Karbowiaka utrzymać przy życiu.

Wypadek ten wywołał ogromne wrażenie, a zmartwychwstały Karbowiak oglądany jest przez rzesze ciekawych, jako niezwykłe zjawisko.

OSOBISTE.

Łódzki starosta grodzki p. Podobiński powrócił wczoraj z urlopu wypoczynkowego i objął urzędowanie.

Człowiek, którego zabiłem!

Kurator Pytlakowski w Łodzi.

Szkolnictwo powszechne otoczone będzie szczególną opieką.

Ciekawy eksperyment wychowawczy.

(i) W dniu wczorajszym bawił w Łodzi kurator okręgu szkolnego - warszawsko - łódzkiego p. Pytlakowski, który przyjechał, by poznać całokształt prac w szkolnictwie powszechnem w Łodzi. Kurator Pytlakowski znany jest jako bardzo śmiały eksperymentator w dziedzinie szkolnictwa powszechnego, które otacza specjalną opieką, starając się postawić je na najwyższym poziomie. I z tego wzgldęu przyjazd jego do Łodzi, bezpośrednio po przyłączeniu okręgu łódzkiego do warszawskiego pozwala żywić nadzieję, iż

szkoły powszechne w naszem mieście otoczone będą wyjątkową opieką.

W czasie pobytu swego w Łodzi p. kurator Pytlakowski przyjął szereg delegacyj w pierwszym rzędzie delegację nauczycielstwa oraz koła opiekunów szkolnych, które wskazały mu na ciężką sytuację, w jakiej znajduje się szkolnictwo powszechne, z jednej strony z powodu niedostatecznej liczby lokali a z drugiej — z powodu braku dostatecznej ilości sił nauczycielskich. P. Pytlakowski obiecał sprawami temi zająć się bardzo poważnie.

Następnie kurator odbył konferencję z delegatem rady szkolnej miejskiej p. dr. Skalskim, który prosił o subwencje na wykończenie rozpoczętego jeszcze przed trzema laty budynku szkolnego przy ul. Rokicińskiej. Niestety, jak wynikało z oświadczenia p. kuratora, państwo nie rozporządza obecnie środkami na ten cel, wobec czego

miasto musi we własnym zakresie wykończyć budynek i oddać go do użytku.

Na zakończenie swego pobytu w Łodzi p. kurator Pytlakowski, w towarzystwie wizytatorów Dubaja i Comorowskiego dokonał inspekcji szkół powszechnych, wieczorem zaś wyjechał do Warszawy, obiecując nadal utrzymywać żywy kontakt z naszem miastem.

* * *

W związku z pobytem kuratora p. Pytlakowskiego w Łodzi dowiadujemy się o niezwykle interesującym projekcie, jaki ma być zrealizowany w roku bieżącym w szkołach powszechnych. Projekt, który będzie początkowo eksperymentowany w jednej szkole powszechnej w Łodzi, polega na

inscenizacji lektury szkolnej,

by tym sposobem rozwinąć w dzieciach zamiłowanie do literatury, przez uplastycznienie przeprowadzanych czytanek.

Na czem polegać ma ten eksperyment szkolny? Oto, jak nas poinformowano, w godzinach dodatkowych, poza programem, urządzane będą

przedstawienia dla uczniów,

polegające na wspólnej zabawię, która ma inscenizować bajki, opowiadania i szkice, przewidziane w lekturze dla dziatwy szkół powszechnych.

W pierwszym oddziale rozpocznie się od

zabawy w sklepik,

od tematów, dostępnych umysłom dzieci siedmioletnich. Stopniowo nauczycielowie posuwać się będą do bajek, szarad i utworów literackich. Przedewszystkiem będzie to miało ogromny wpływ na przyszłe studja dzieci, zachęconych do literatury w zaraniu ich edukacji, a na razie, dzięki temu, że dzieci same będą występowały w tych inscenizacjach, rozwinie się w nich inteligencję, dar **wymowy**, estetykę ruchów itd.

Ponieważ każdy początek jest trudny, na razie inscenizacja wprowadzona zostanie do I oddziału. W wyższych oddziałach korzystać się już będzie z materjału i doświadczenia, nabytego w latach poprzednich. We wszystkich oddziałach nauczycielowie, którzy prowadzić będą te naukę inscenizacji lektury szkolnej, dostosowywać będą ściśle tematy do stopnia rozwoju uczniów, do ich zainteresowań, dyktowanych wiekiem, porą roku itd.

Metoda wykładów „dramatycznych" ma na celu

ćwiczenie inteligencji,

przy pomocy środków jaknajbliższych życiu. Projektodawcy wychodzą bowiem z założenia, że wszyscy ludzie rozmawiając, obcując z sobą itd. są aktorami, improwizującymi na coraz inny temat, wypływający z sytuacji życiowej.

Eksperyment ten przyjęty został z wielkiem zainteresowaniem przez sfery nauczycielskie.

Na froncie strejkowym

sytuacja nie uległa zmianie.

(i) Sytuacja strejkowa w Łodzi w ciągu dnia wczorajszego nie uległa zmianie. Rano odbyć się miały, z inicjatywy inspektora pracy 14-go obwodu, konferencje porozumiewawcze przedstawicieli zarządów i robotników fabryk **Allarta i Desurmonta.**

Na konferencję przybyli wszakże tylko przedstawiciele robotników, natomiast dyrekcje tych firm nadesłały pisma, w których komunikują, że mogłyby przysłać na posiedzenie swych delegatów tylko w tym wypadku,

gdyby istniała jakakolwiek możliwość przeprowadzenia zmian w cenniku płac.

Ponieważ jednak zarządy fabryk od wysuniętych przez siebie warunków odstąpić nie mogę pod żadnym pozorem, tem samem obecność ich przedstawicieli na konferencji jest, ich zdaniem, zgoła zbyteczna.

Dyrekcje fabryk nadmieniły nadto w swych listach, że nie zamierzają wyciągnąć żadnych konsekwencji w stosunku do strejkujących robotników i przyjmą wszystkich napowrót, z chwilą gdy zgodzą się oni na zaproponowany przez dyrekcję cennik płac.

Delegaci robotników, którym odczytano powyższe pisma, udali się wobec tego do związków zawodowych, gdzie oczekiwały na wynik konferencji wszyscy strejkujący. Rozwinęła się bardzo długa dyskusja, w trakcie której przeważały głosy, iż należy strejk w dalszym ciągu prowadzić. W konkluzji

uchwalono pracy nie podejmować.

Nie zmieniła się również sytuacja w **fabryce Bennicha.** Tkalnia, która pracuje zarobkowo, w dalszym ciągu jest czynna, jedynie robotnicy przędzalni nie chcą ustąpić i strejkują.

W Zgierzu, mimo interwencji inspektora pracy, nie nastąpiło również porozumienie. Z wyjątkiem czterech firm, pozostałe odmówiły honorowania cennika, który podpisany został przez związek przemysłu włókienniczego w Zgierzu. **Wszyscy robotnicy odmówili podjęcia pracy i strejk trwa w dalszym ciągu.**

Rejestracja rocznika 1914

W czwartek, dnia 15 września r. b. powinni się zgłosić do rejestracji w lokalu biura wojskowego przy ul. Zawadzkiej Nr. 11 w godzinach od 8 do 15 (w soboty od 8 do 13) mężczyźni, urodzeni w 1914 roku, zamieszkali na terenie III komisarjatu policji państwowej, których nazwiska rozpoczynają się od liter: T. U, W. oraz mężczyźni tegoż rocznika, zamieszkali na terenie 10-go komisarjatu P. P., których nazwiska rozpoczynają się od liter: A, B, C, D, E, F, G, H, Ch, I, J, K, L, Ł, M.

W piątek, dnia 16 września r. b., powinni się stawić mężczyźni, zamieszkali na terenie III komisarjatu policji państw. których nazwiska rozpoczynają się od liter: Z, Ź, Ż, oraz mężczyźni z 10 komisarjatu policji państw. których nazwiska rozpoczynają się od liter: N, O, P, R, S, Sz. T, U, W, Z, Ź, Ż.

Każdy zgłaszający się do rejestracji powinien być zameldowany w Łodzi i posiadać dowód osobisty, w braku dowodu osobistego — metrykę urodzenia lub wyciąg z ksiąg ludności wraz z innym dokumentem, stwierdzającym tożsamość osoby.

Dyżury aptek.

Nocy dzisiejszej dyżurują apteki: A. Dancerowej (Zgierska 57), W. Groszkowskiego (11-go Listopada 15), Sukc. B. Gorfeina (Piłsudskiego 54), S. Bartoszewskiego (Piotrkowska 164), R. Rembielińskiego (Andrzeja 28), A. Szymańskiego (Przędzalniana 75).

NOWY KURS JĘZYKA „ESPERANTO".

W pierwszej połowie września r. b. łódzkie towarzystwo esperanckie przy ul. Południowej Nr. 3 rozpoczyna nowy kurs esperanta znaną metodą księdza Cseh.

Zapisy przyjmuje sekretarjat towarzystwa w poniedziałki, środy i czwartki od godziny 8-ej do 10-ej wieczorem.

PEŁNA TABELA WYGRANYCH

5-go dnia ciągnienia V klasy 25-ej loterji państwowej.

W 5-ym dniu ciągnienia 5-ej klasy 25 polskiej loterji klasowej, główne wygrane padły na numery następujące:

Zł. 15.000 na nr. 33488 133047 144956

Zł. 5.000 na nr.: 43929 157229.

Zł. 3.000 na nr.: 8919 68143 101001 104171 105937 123174.

Zł. 2.000 na nr. 4038 55210 59285 66681 80160 84869 15458 17977 97530 102970 105531 112391 112591 116643 119554 131500 139369 142479 144475 151857 152197 157420.

Zł. 1.000 na nr.: 6627 12081 13434 18295 22372 23480 27089 29878 32085 34543 43444 46830 51609 58913 59225 67610 70841 78361 86616 90117 90298 92002 95364 95966 100836 102017 103346 105653 107702 111445 116924 117918 128264 129990 134114 135373 140262 151302 154541 155233.

I ciągnienie — stawki.

33 71 265 360 540 641 917 1101 55 88 510 62 652 67 796 827 65 2120 94 222 313 480 599 600 3512 31 637 4038 74 490 523 886 052 5131 58 470 501 740 82 888 925 6034 58 127 328 418 27 589 534 719 889 915 96 7102 278 442 97 518 697 8206 51 329 412 621 964 9063 72 138 203 12 86 427 85 594 713 14 818 927.

10017 105 68 422 99 562 613 49 974 11088 170 205 36 336 503 38 88 89 648 714 99 831 968 97 12281 353 417 502 8 614 741 13596 684 14190 306 509 26 49 828 15030 355 71 544 844 62 967 16041 115 417 678 983 95 17097 175 388 517 870 18 156 68 367 620 752 935 52 19086 91 93 430 53 713.

20223 66 400 505 99 703 69 81 847 94 901 21353 75 556 22 141 65 385 88 645 745 851 98 23134 89 264 427 43 403 571 679 737 838 24254 254 545 638 89 25178 580 681 700 4 835 59 966 83 26218 56 555 71 618 731 43 985 27016 97 128 821 28146 261 483 524 995 29143 286 804.

30120 84 238 31025 49 486 531 674 760 32186 275 389 497 625 48 726 33 33016 25 30 282 321 83 452 952 34253 323 80 35131 279 311 637 943 51 36072 84 216 424 506 51 89 703 27 71 99 926 71 37334 47 443 692 38024 153 203 56 331 767 999 39018 102 412 529 834 929.

40059 91 124 41 229 76 90 747 41204 452 739 42645 701 6 7 883 934 43036 61 70 305 96 572 632 918 30 44125 86 209 300 449 621 994 45016 73 217 20 51 367 655 850 46173 685 939 47027 204 392 477 95 556 48207 329 58 598 632 71 768 838 76 902 16 28 34 79 49043 49 963 97.

50054 67 19 89 322 728 51093 163 205 71 92 345 418 67 77 544 605 705 806 52295 308 57 428 521 701 31 56 97 886 90 917 53139 364 458 743 62 54030 83 219 32 509 726 32 76 55148 550 65 506 69 657 58004 88 108 307 499 581 712 956 59211 555 79 633 62 70.

60106 492 53 693 74 949 61426 616 782 814 16 90 996 7 62097 165 238 364 90 77 584 840 63976 152 69 301 453 8 54 27 62 694 788 838 64106 268 30 14 353 472 9 647 97 985 46 65192 27 216 365 471 595 736 30 847 66018 134 18 282 315 679 853 67175 201 02 343 410 53 554 684 10 832 2 932 68983 97 11 331 697 79 85 781 869 938 69011 46 9 68 203 774 832.

70104 69 472 516 694 45 791 841 949 80 71234 311 436 35 529 654 22 920 72287 59 559 6 649 721 871 080 78 73038 119 210 492 53 577 679 845 950 3 74021 224 63 372 578 785 75058 435 591 56 60 13 975 76349 77 48 430 512 52 602 749 890 988 77350 440 43 68 553 704 839 8 82 78264 85 17 414 647 91 882 20 79092 201 376 577 17 661 46 59 779.

80096 99 152 497 35 56 621 704 878 81036 133 228 9 341 407 577 620 711 82048 42 257 91 80 93 747 24 993 83196 546 751 84009 144 383 604 890 81 69 966 82 85126 270 76 440 765 87 83 88 808 096 4 86095 71 102 77 267 437 15 683 740 956 87226 462 15 566 813 88198 8 722 89049 183 226 705 949.

90006 46 63 355 68 446 549 86 605 762 880 905 60 91088 107 73 262 84 541 617 763 83 815 931 92031 46 53 80 357 447 542 67 87 719 922 93458 72 665 702 11 74 878 961 94355 405 44 550 884 94 952 95109 58 311 54 593 94 98 715 96041 243 352 840 940 84 89 97084 105 203 728 31 38 933 69 98068 228 76 513 61 616 736 819 62 927 72 99257 66 333 787 821 902 69.

100042 188 238 360 512 92 603 903 29 101034 99 108 401 525 772 825 33 102228 336 509 611 57 751 910 25 103023 171 224 28 91 472 625 49 815 923 63 104270 335 59 413 61 814 49 64 105071 77 94 317 436 106144 584 665 808 978 107088 140 65 519 711 888 108396 97 418 31 525 38 714 75 804 73 86 956 109284 473 547.

110062 176 442 67 745 871 961 111182 94 334 44 67 501 87 748 89 98 883 89 965 112057 88 152 222 35 570 741 902 82 95 113232 318 619 46 825 114261 484 588 7222 59 835 84 909 44 115211 321 561 611 732 885 116076 111 27 298 591 625 40 736 807 117034 204 17 449 605 44 858 66 118032 366 86 96 435 62 713 37 854 935 119190 257 359 419 99 836 974.

120033 214 17 405 551 684 739 84 822 83 121 108 14 322 66 507 736 801 922 122099 160 79 313 618 36 71 715 74 836 46 123212 310 34 419 44 61 512 34 77 726 872 124102 362 409 518 688 96 812 75 924 97 125045 60 172 209 413 584 963 126068 96 192 417 610 18 45 727 91 854 80 93 127028 178 516 610 726 59 91 924 55 128415 583 850 77 902 129 167 2132 461 543 659 81 95 746 934 47 130003 4 139 631 67 99 131147 302 9 62 540 789 937 53 132135 76 303 601 133073 355 64 515 606 49 821 134052 118 29 285 394 594 619 766 910 135525 47 136188 583 735 875 137212 310 645 764 992 95 138171 228 563 602 4 750 66 69 139024 139 244 398 631 701 833 42 140083 201 10 318 423 555 687 835 42 945 141004 369 518 665 842 142 128 61 325 208 553 54 628 42 801 143068 96 172 208 53 406 568 800 144005 43 140 384 90 423 70 912 145059 217 444 508 694 813 907 67 82 146214 381 603 12 845 82 147138 253 89 508 34 70 752 63 842 924 68 97 148155 312 566 612 748 74 877 92 199000 203 28 307 35 64 98 570 629 49 744 82 910 94.

150210 480 588 601 5 740 959 88 91 151092 219 58 89 509 21 152 164 447 955 153415 48 96 603 759 154077 716 857 77 84 901 155045 520 32 35 616 816 917 156158 77 235 98 355 432 826 30 35 955 157059 85 100 206 58 368 81 407 529 54 686 791 895 977 158002 55 396 460 83 541 613 726 75 84 159491 593.

II ciągnienie — stawki.

303 532 660 780 893 900 26 81 1736 809 45 2265 354 462 92 610 82 713 869 962 65 3020 269 73 95 301 483 545 49 842 4045 51 62 103 82 231 866 985 5147 461 728 806 6056 236 43 319 419 509 673 89 824 68 7057 177 82 319 526 694 779 871 900 8153 310 15 606 83 714 87 853 9086 98 119 25 230 52 467 74 512 56 656 984 96.

10023 167 202 734 44 960 11083 115 565 12048 123 325 492 547 819 927 13139 636 66 747 867 14129 82 243 699 733 15023 195 241 501 75 90 730 59 85 938 16189 306 578 709 17109 525 613 836 37 906 38 18172 214 96 788 94 837 19049 570

20072 391 410 572 85 609 33 730 995 21062 242 695 954 22292 97 471 500 64 728 46 65 933 23007 211 610 866 71 93 24079 117 791 25126 464 854 940 26065 82 112 318 47 408 13 510 65 81 675 759 969 27006 44 221 78 89 406 558 868 935 28036 50 178 90 292 316 41 609 751 973 29075 131 471 674 752 69.

30243 316 30 667 731 31195 504 892 32147 860 943 33090 27 308 415 543 695 6 703 34022 60 361 508 43 902 29 35338 50 767 36 890 992 36091 841 37065 174 255 406 83 526 637 757 47 865 38037 130 226 54 29 451 8 892 39025 160 717 819 43 954.

40046 203 401 545 631 4 789 874 41054 165 282 75 357 10 791 5 986 3 42171 858 5 900 6 43024 150 13 408 44 568 17 40 738 929 44087 81 168 246 306 435 542 735 808 45092 152 77 267 328 536 628 95 794 818 945 24 46222 566 650 779 47169 373 467 46 561 643 71 48 846 953 48293 378 562 692 62 28 705 993 49285 52 302 428 543 602 747 26 846 995.

50030 3 175 21 389 549 647 50 782 53 800 21 51289 43 44 306 528 13 658 18 757 28 954 82 91 50 52142 227 305 551 75 781 52 840 53023 98 199 268 60 97 644 842 93 973 54147 764 92 959 47 55050 210 41 450 78 619 915 56001 473 27 793 910 71 57151 293 99 314 891 58249 371 411 587 655 787 36 802 913 59063 91 225 82 727 26 825 74 940 37 96.

60137 353 422 61 709 974 61137 79 86 396 749 847 960 62355 640 63 108 19 39 350 70 565 813 918 33 64159 219 395 546 57 69 81 65301 529 37 618 853 66045 113 344 445 62 725 72 94 913 27 53 67061 135 578 79 724 27 34 887 933 68186 330 69 77 540 648 791 69075 354 496 566 766 93.

70179 620 27 71008 50 244 462 546 605 56 772 845 72277 386 406 556 73319 50 554 641 900 75 74018 103 242 307 10 51 466 763 886 931 74 75071 210 45 88 382 546 749 844 942 76183 480 542 74 777 848 935 77055 75 80 239 473 88 99 525 657 801 37 78305 57 504 765 885 79172 204 67 99 309 40 93 629 907.

80363 579 83 623 35 63 90 98 706 75 827 917 81097 123 95 310 32 84 479 542 73 811 15 56 985 82173 94 225 535 38 637 807 83155 88 283 343 476 557 652 784 84017 22 236 403 85078 135 78 86 477 542 759 833 941 59 99 86013 179 320 435 80 502 847 87219 339 414 548 606 792 884 947 57 88054 84 171 237 383 686 767 882 981 89140 294 491 513 14 755 57 849.

120033 214 17 319 29 405 517 51 684 739 84 822 83 97 960 121005 108 14 23 247 79 322 66 507 96 736 801 922 122012 99 127 60 79 259 313 444 46 47 618 27 36 71 715 34 836 46 964 123212 82 310 34 51 419 44 60 61 512 34 77 668 726 872 124102 254 85 362 83 409 501 18 688 96 789 91 812 75 924 97 125045 60 172 209 49 58 66 342 413 69 508 19 84 780 963 126044 68 75 96 167 92 254 417 589 603 10 18 45 721 27 39 91 814 54 80 93 127023 28 124 78 313 516 48 57 610 66 726 59 91 896 924 55 128415 583 714 81 819 50 77 902 69 129167 232 461 546 87 644 59 79 81 95 746 873 934 47.

130003 4 7 35 139 89 249 474 631 67 99 798 131008 93 147 90 209 94 98 302 9 41 62 65 540 606 20 772 89 937 53 93 132135 63 74 303 581 601 43 64 133073 103 62 68 261 87 355 64 515 606 49 749 821 134003 52 118 29 204 16 85 370 94 488 594 619 766 839 920 135050 61 172 220 62 79 303 19 50 80 81 525 47 899 136030 68 188 260 78 98 402 583 633 735 875 95 137140 212 18 81 310 645 733 64 73 96 807 73 992 94 95 138171 201 28 563 602 4 7 750 66 69 811 139020 139 244 341 98 429 76 78 582 631 707 34 67 833 42 902.

140019 83 182 201 10 318 423 88 555 652 87 768 835 42 87 945 141004 333 35 353 69 518 635 65 842 59 65 142128 59 61 325 37 38 553 54 62 89 828 42 801 143038 168 96 172 208 53 345 58 406 507 68 639 700 53 800 21 396 144405 21 43 120 40 80 377 84 90 423 70 509 55 84 619 40 881 912 45 145029 59 64 93 110 217 444 508 44 98 694 813 907 67 82 146064 79 109 214 44 93 381 486 603 12 845 82 965 147138 253 89 310 31 50 508 34 51 70 686 762 63 842 93 98 924 68 97 148053 80 155 74 221 72 305 12 13 556 612 31 52 91 717 48 74 877 92 974 69 94 149000 203 28 76 307 21 35 42 64 98 419 81 570 629 40 49 52 722 44 82 910 77 94.

TEATR MUZYKA SZTUKA

TEATR LETNI W PARKU STASZICA.

Za kilka dni Teatr Letni w parku Staszica zamyka już swoje podwoje, kto więc nie widział jeszcze i nie uśmiał się na przezabawnej farsie M. Henequin'a „Miesiąc aresztu" niech spieszy, bo może być zapóźno. Teatr w razie zimna i deszczu szczelnie oszalowany.

DZISIEJSZY WIECZÓR WIKTORA CHENKINA

Dziś odbędzie się zapowiedziany koncert Wiktora Chenkina. Znakomity artysta przygotował dla Łodzi cały szereg nowych pieśni jeszcze dotąd nie śpiewanych. Wiktor Chenkin wykona również po raz pierwszy piosenki polskie. — We wszystkich miastach artysta odnosi niebywałe sukcesy artystyczne, a publiczność nie chce swego ulubieńca wypuścić z estrady. — Początek koncertu o godz. 9 wieczorem.

JUTRZEJSZY KONCERT BRONISŁAWA GIMPLA.

Jutro odbędzie się w Filharmonji zapowiedziany recital skrzypcowy znakomitego skrzypka Bronisława Gimpla. Artysta wykona bogaty i imponujący program, a mianowicie: koncert skrzypcowy Beethovena, koncert skrzypcowy Głazunowa, Brucha Kol Nidre, de Falla — Taniec hiszpański, Schuberta — Biene, Wieniawskiego — Tarantella i inne. Początek koncertu o godzinie 9 wieczorem. Bilety po cenach popularnych od 90 groszy sprzedaje kasa Filharmonji.

Sezon teatralny w Łodzi

zapowiada się bardzo interesująco.

(i) W najbliższych tygodniach rozpocznie się nowy sezon teatralny w Łodzi. Sezon ten przyniesie nam bardzo poważną ilość placówek teatralnych, które powstaną na terenie naszego miasta.

A więc, w pierwszym rzędzie, **w dniu 4 października rozpoczyna sezon Teatr Miejski, pod kierownictwem p. Wysockiej.** Przygotowania do sezonu rozpoczną się w dniu 15 września.

Następnie rozpoczyna swą działalność, pod dyrekcją, p. Józefa Pilarskiego, **Teatr Popularny,** przy ul. Ogrodowej. Inauguracja sezonu w tym teatrze nastąpi w dniu 24 września b.r. operetką Kalmana p. t. „Księżna cyrkówka".

Drugi **Teatr Popularny** prowadzony będzie, jak dotąd, w **sali Geyera.** Inauguracja sezonu w tym teatrze nastąpi w **dniu 17 września.** Na otwarcie dana będzie operetka p. t. „Wiktorja i jej huzar" Kierownictwo teatru spoczywa w rękach pp. Bolkowskiego i Urbańskiego.

Przy ul. Przejazd 34 powstaje **czwarty teatr łódzki pod nazwą „Melodram"** jako zrzeszenie Z.A.S.P. Dyrektorem tego teatru jest znany reżyser p. Konstanty Kuncewicz. Otwarcie sezonu w tym teatrze odbędzie się w dniu 24 września.

Wreszcie **piąty teatr** otwiera swe podwoje przy ul. Przędzalnianej 68, pod dyrekcją p. J. Sibińskiego. Teatr nosić będzie nazwę **„Narodowego".** Protektorat nad tym teatrem objął **J. E. ks. biskup Tymieniecki.** Na otwarcie teatru dana będzie sztuka „Ksiądz Marek". Poza tem repertuar teatru składać się będzie przeważnie ze sztuk o charakterze religijnym.

Jak widać, Łódź będzia miała w roku bieżącym wyjątkowo dużą ilość teatrów. Poza tem powstaje szereg teatrzyków rewjowych.

RADJOPROGRAM

PROGRAM ROZGŁOŚNI ŁÓDZKIEJ „POLSKIEGO RADJA"

ŚRODA, dnia 14-go września.

11.58—12.05: Sygnał czasu z Warszawy, hejnał z Wieży Marjackiej w Krakowie.
12.05—12.10: Odczytanie programu na dzień bież.
12.10—12.20: Codzienny Przegląd Prasy Polskiej. Tr. z Warszawy.
12.40—12.45: Komunikat meteorologiczny. Transmisja z Warszawy.
12.45—13.25: Muzyka z płyt gramofonowych.
13.25—13.35: Przerwa.
13.35—14.10: Dalszy ciąg muzyki z płyt gramofonowych.
14.10—15.40: Przerwa.
15.40—16.35: Płyty gramofonowe.
16.35—16.40: Przerwa.
16.40—17.00: Skrzynka pocztowa — koresp. bież. omówi dr. Marjan Stępowski.
17.00—18.00: Koncert popołudniowy w wyk. orkiestry P. R. pod dyr. J. Ozimińskiego.
18.00—18.20: „Rola Chin w kryzysie światowym", wygłosi prof. Jan Jaworski.
18.20—19.10: Muzyka lekka i taneczna.
19.10—19.30: Rozmaitości.
19.30—19.35: Komunikat Tow. Zachęty do Hodowli Koni w Polsce.
19.35—19.45: Prasowy Dziennik Radjowy.
19.45—20.00: Kom. Izby Przem.-Handl. w Łodzi odczytanie programu na dzień następny, repertuar teatrów.
20.00—20.35: Piosenki w wykon. Chóru Warsa.
20.35—20.50: Kwadrans literacki: A. Sygietyńskiego p. t. „Wywłaszczona".
20.50—21.50: Recital skrzypcowy Bronisława Gimpla. Przy fortepianie Karol Gimpel.
21.50—21.55: Dodatek do Prasowego Dziennika Radjowego
21.55—22.00: Komunikat Gł. Wojsk. St. Meteor. komunikacji lotniczej.
22.00—22.25: Muzyka taneczna.
22.25—22.40: Płyty gramofonowe.
22.40—22.50: Wiadomości sportowe.
22.50—23.30: Muzyka taneczna.

AUDYCJE ZAGRANICZNE.

15.30. DAVENTRY. Koncert symfon.
19.30. PRAGA. „Tajemnica", opera Smetany. Tr. z Teatru Narodowego.
20.00. BEREMOUENSTER. „Skąpiec" komedja Moliera.
20.00. BUDAPESZT. Koncert orkiestry budapeszteńskiej i solistów.

DOM i MIESZKANIE
Dodatek specjalny „Republiki".

Budujmy domki drewniane!
Na marginesie wystawy mieszkaniowej w Łodzi.

Organ'zatorzy wystawy mieszkanionej m'eli przedewszystkiem na uwadze propagandę budowy tanich drewn'anych domków. Celowość tej akcji wypływa z kilku względów.

Przedewszystk'em — **jakość** drzewa, jako materjału budowlanego. Dziś rozpowszechnione jest bardzo mn'emanie, że **mocno budować można jedynie z żelazo - betonu.** Mniemanie zupełnie mylne. Żelbet — to konstrukcja zwykle bardzo wyzyskana pod względem statycznym, bardzo „subtelna", musi w ęc być wykonywana nader starannie, odpow'edn'o wykwal'fikowanymi siłami roboczemi, w odpowiedn ch warunkach atmosferycznych i t. d. i t. d., a zasadnicza czynność konstrukcji żelbetowej — **dobieranie stosunku cementu, p'asku, żwiru i wody w beton'e** — jest wykonywana u nas zazwyczaj przez zwykłego robotnika, lub majstra. I gdzież tu może być mowa (w naszych polskich warunkach) o dokładnym wykonaniu konstrukcji żelbetowej? Czy naprawdę tylko żelbet gwarantuje trwałość? Czy w pewnych warunkach nie lep'ej od kosztownego żelbetu kalkulują się cegła i drzewo?

Mus'my przekonać nasze społeczeństwo do drzewa, którego mamy pod dostatk'em, mus'my udowodnić, że drzewo, dobrze przygotowane, dobrze zastosowane i dobrze konserwowane jest **świetnym budulcem,** specjalnie dla małych domków. Są ludzie, którzy n'e ufają drzewu, jako materjałowi łatwopalnemu. Ale czyż przy dzis'ejszych instalacjach kuchennych, oświetleniowych i t. p. tak łatwo o zaprószen'e ogn'a? Zresztą pokrycie drzewa farbą ogn'ochronną (krajową) **zmniejsza do minimum niebezpieczeństwo pożaru.**

Drugim względem przemawiającym za używan'em drzewa do budowy małych domków, jest jego **tanłość.** — Wzgląd ten szczególniej nabiera wagi w dz'siejszych czasach św'atowego kryzysu. Na budowę wielkich bloków mieszkaniowych, pozwol ć sobie dziś nie możemy, ale stać nas na rozwin'ęcie na dużą nawet skalę akcji budowy małych domków drewn'anych. Przykładem tu może być magistrat warszawski, który rok temu rozpoczął budowę drewnianych domków robotniczych na Żoliborzu : na Pradze.

Ostatni wreszcie wzgląd — to kwestja zdan'a sobie sprawy, że współczesna architektura polska wpadła w koleiny, wyjeżdżone już przez architekturę niemiecką i francuską. Zdawaćby się mogło, że na formy i konstrukcje architektoniczne **przychodzą gotowe modele z Berlina i Paryża,** tak samo, jak modele sukien od Poiret'a czy Worth'a. Zdawaćby się mogło, że już młodym polskim architektom braknie inwencji i pomysłów, skoro tak wiern'e zaczynają kopjować obce wzory. Już nie mówię, że to brzydki nałóg, ale to przecież **kardynalny błąd arch'tekta:** to — oddalen'e się od wymagań życia, życ'a w naszych polskich warunkach! — Czy nasze warunk: materjalne i ekonom'czne pozwalają na to, żeby budować z żelaza, betonu, szkła, chromniklu, marmuru, jak to się rob (a raczej robiło) w Niemczech?! Czy stupiętrowy sky-scraper nowojorski miałby rację bytu w... Łodzi? Oczywiście nie, bo warunki nie pozwalają, bo życie tego nie wymaga!

Architekt musi wciąż pamiętać o tem, że architekura jest sztuką (czy rzem'osłem — mniejsza o to) **czysto utylitarną.**

Jeśl' więc nasze warunki umożliwiają nam budowan'e z budulca dobrego, trwałego i taniego, jakim bez wątpienia jest drzewo — **budujmy z drzewa!**

Bo życ'e jest punktem wyjścia architektury!

Stefan Jelnicki.

Dom własny za 5 tysięcy zł.
do obejrzenia na Wystaw'e mieszkaniowej w Parku Sienkiewicza.

Związek słuchaczów architektury politechniki warszawskiej, zdając sobie sprawę z konieczności propagowania budownictwa drzewnego, a chcąc — z drugiej strony — dojść do względnie idealnego typu domku, ogłosił w czerwcu r.b. konkurs na projekt małego domku, którego koszto:ys nie przekraczałby 4.500 złotych.

Do sądu konkursowego zostali zaproszeni: inżynier arch. Rudolf Świerczyński, dziekan wydziału architektury, politechniki warszawskiej, prof. Lech Niemojewski, prezes związku stowarzyszeń architektów polskich, prof. Bohdan Pniewski, prof. Aleksander Bojemski i p. Stanisław Murczyński, prezes związku słuchaczów architektury. Te nazwiska dawały całkowitą gwarancję rzetelnej oceny prac konkursowych.

Na konkurs ten, dostępny tylko dla studentów, ogłoszony na wydziałach architektury w Warszawie, Gdańsku i Lwowie, nadesłano kilkadziesiąt projektów. Pierwszą nagrodę zdobył projekt p. Janusza Ostrowskiego z Warszawy.

Domek, oglądany na wystawie mieszkaniowej na terenie parku Sienkiewicza zbudowany został według tego właśnie projektu. Jest on przeznaczony dla jednej rodziny (dwie osoby i dziecko), na użytek całoroczny. Zarówno wygląd zewnętrzny, jak i wnętrze robi bardzo miłe wrażenie. — Całość utrzymana w stylu nowoczesnym, rozplanowanie bardzo pomysłowe.

Z werandy, przykrytej ładną pergolką, wchodzi się do pokoju głównego. Pokój ten oddzielony jest od alkowy tylko rozsuwaną kotarą, co umożliwia w razie potrzeby łączenie tych dwuch ubikacyj w jedno duże pomieszczenie o powierzchni około 38 mtr. kw. To zapewnia również dostateczną ilość powietrza w czasie snu. Alkowa sypialna łączy się z łazienką, pokój główny przez przedpokój z kuchnią.

Jeżeli chodzi o konstrukcję, to domek ten składa się ze szkieletu drewnianego (z bali 8x8 cm.), wznoszącego się na ceglanej podmurówce. Ściany zewnętrzne składają się z kilku warstw, a mianowicie (licząc od strony wewnętrznej nazewnątrz): z tynku wewnętrznego na macie trzcinowej, deski grubości 3,6 cm., izolacji 8 cm., deski 3,6 cm., papy i oszalowania zewnętrznego grubości około 2 cm. Łączna grubość ściany wynosi 18 cm. Ściany działowe (wewnętrzne), składają się z dwuch warstw desek (po 3,6 cm.), otynkowanych obustronnie. Strop zwykły drewniany. Materjałem izolacyjnym stropu jest proszek otwocki z gliną. Dach pokryty jest falistym eternitem.

Wnętrze, dostosowane jest i do nowoczesnego stylu domku i... do ceny — cały domek z piecem kuchennym i ogrzewalnym (bez instalacyj) kosztuje od 4.800 do 5.200 zł., w zależności od rodzaju pokrycia, rodzaju izolacji i t. p.

Wnętrze projektował również p. Janusz Ostrowski, przy współpracy p. J. Tittenbrunówny. Na szczególną uwagę zasługują bardzo pomysłowe szafy, wbudowane w ściany, a przedewszystkiem t. zw. „komunikacyjny" kredens, umożliwiający bezpośrednio komunikację między kuchnią i pokojem jadalnym, bez zbytecznej bieganiny przez przedpokój.

W konkluzji można więc powiedzieć, że domek ten, jako letni, przedstawia niemal idealny typ: dużo powietrza, słońca, przestrzeni, spokój i umiar w formie. Można mieć pewne zastrzeżenia, co do okresu zimowego, ze względu na dużą powierzchnię okien i pojedyńcze drzwi wejściowe. Braki te jednakże można łatwo usunąć.

Z radością witamy tę śmiałą inicjatywę studentów architektury, którzy nie zwracając uwagi na ogólne biadanie na ciężkie czasy, zdołali zrealizować swe zamierzenia i wystąpili właściwie już nie z próbą. ale z konkretną odpowiedzią na pytanie: jak powinien wyglądać przyszły tani domek?

Pieśń o domu.

Z biur, fabryk, warsztatów, z męczącej gonitwy,
jak na nocleg do domu śpieszące rybitwy
wracamy
do chat i pałaców, pod dach czy sklepienie,
z jednaką tęsknotą i serc upragnieniem
tem samem.

I było dziś ciężko lub szło nam najłatwiej,
dorosłym czy starcom, kobietom czy dziatwie,
daleko - blisko,
lecz zawsześmy mieli w pamięci zamknięte
to jedno krzepiące i jedno to święte
— nasze ognisko.

Jest wszędzie na świecie Bóg światu rozdany,
On ziemią obraca. On gna oceany
wielkim przypływem,
lecz tam przy ognisku, tam u nas, tam w domu
jest silniej wszechmocny, i jaśniej wiadomy,
i bardziej żywy!

Po lądach i morzach człek szukał sam siebie:
już głaz i żelazo tęsknotą swą przebił
i dostał nieba,
a jeszcze śród nocy, gdy sen oczy sklei,
zapachem i światłem znajomem mu wieje
i smakiem chleba...

I lipy mu szumią piosenką lip miodną...
Więc budzi się łzami zalany i głodny
lip tych i miodu
i wszystko co WAŻY i WARTE i ŁYSKA
za sadze i dymy z tamtego ogniska
bez targu odda!

Kazimiera Iłłakowiczówna.

Gospodyni musi się uczyć.

Prowadzenie „domu“ staje się coraz bardziej zagadnieniem skomplikowanem.

Rola radja w dokształceniu gospodarczem.

Radio jest tak nadzwyczajnym sposobem docierania do mas ludzkich, że zrozumiałe są wysiłki wyznawców pewnych idei czy specjalistów w pewnym zakresie, by ich dział był jak najszerzej uwzględniany w programach radjowych. Natomiast kierownictwo rozgłośni musi brać pod uwagę całokształt zagadnień, interesujących radjosłuchaczy, oczywiście ze specjalnym uwzględnieniem zagadnień aktualnych, na które samo życie kładzie większy nacisk w pewnych momentach.

Kierując się wyczuciem potrzeby niezaprzeczalnej, wprowadzono temu kilka lat do programów radjowych **dział kobiecy,** poświęcając temu parę pogadanek miesięcznie i do niego włączono **zagadnienia gospodarcze,** które—zwłaszcza w obecnej chwili — odgrywają rolę dominującą w każdym środowisku, w każdej rodzinie.

Czy gospodarstwo domowe może domagać się większego miejsca w programach radjowych? To zależy: jeśli tak potrafimy uprościć sobie życie, by nie dążyć do posiadania własnego kąta, by nie jeść ani nie ubierać się — to wiadomości z tych dziedzin będą zupełnie zbyteczne. Póki jednak zamierzamy w dalszym ciągu i coraz doskonalej mieszkać, jeść, ubierać się, pracować i wypoczywać, póki zagadnienie zdrowia moralnego, psychicznego i fizycznego ma wagę pierwszorzędną zarówno dla jednostek jak i dla całego społeczeństwa, póty trzeba sięgać do skarbca wiedzy ekonomiki domowej, która nam pomoże zachować na długo młodość i siły.

Celem ekonomiki domowej nie jest bynajmniej zapędzić panie domu do kuchni. Dążeniem jej jest: ustalenie wzajemnego wpływu zagadnień gospodarczych i socjalnych rodziny na krajową produkcję, konsumcję oraz wymianę; wzajemne dostosowanie się gospodarstwa prywatnego i społecznego; podniesienie zdrowotności rodziny i społeczeństwa; zapewnienie większego dobrobytu i coraz wyższej kulutralnej atmosfery. Do tego celu wiedzie praktyczne zastosowanie w życiu codziennem takich nauk, jak np. **higjena, djetetyka, towaroznawstwo, pedagogja, psychologja, przygotowania do obowiązków rodzicielskich, organizacja (kierownictwo) gospodarstwa i inne,** oraz sztuki „stosowane“, jak np. sztuka urządzenia wnętrz, kulinarna i t. d.

Tak więc w naszych oczach gospodarstwo domowe wyszło z okresu, gdy jego narzędzia ograniczały się do rondla, szczotki, balji i igły. **Narzędziem, którego zastosowanie będzie coraz większe, to umysł kierowniczki gospodarstwa,** wiadomości jakie w nim nagromadziła właśnie dla dziedziny swej pracy zawodowej. A wiadomości tych trzeba coraz więcej w miarę jak postępy cywilizacji unicestwiają w nas instynkt, który dawniej podświadmie chronił człowieka pierwotnego.

I tu rola radjo jako czynnika dokształcającego jest ogromna, zwłaszcza w naszym kraju. Bo na parę miljonów kobiet, kierujących gospodarstwem, tylko znikoma garstka zetknęła się u nas z którąkolwiek z nauk, wchodzących w zakres ekonomiki domowej.

Podjęta przez radjo rola dokształcenia gospodarczego kobiet musi trwać stale. Bo badania i wynalzki z tej dziedziny będą dochodziły do coraz to nowych wyników, o czem kobiety będą chciały być informowane.

Tak więc paniom domu radjo może oddawać wielkie usługi. Ale nietylko im. O nowych kierunkach, zadaniach czy wynalazkach w zakresie mieszkań, żywienia, odzieży, budżetowania, stosunków rodzinnych i t. d., **musi też wiedzieć nauczycielka, działaczka społeczna, kierowniczka pensjonatu, szpitala i t.d.** Bo dziś, wobec tak ciężkich warunków materjalnych, ze wszystkich stron słychać pytania: jak się odżywiać z tych groszy, jak układać budżet rodziny? jakie materjały brać na odzież? jak kierować dużą instytucją?

Rola gospodarczych pogadanek radjowych jest tem większa, że sięgają one poza grono osób, które doceniając wagę problemu ekonomiki domowej, już się skupiają wokoło istniejących u nas placówek gospodarczych. I podczas gdy praca tych specjalnych placówek, jak Instytut Gospodarstwa Domowego, Zw. Pań Domu i nasz miesięcznik „Pani Domu“, idzie wgłąb zagadnień gospodarczych — radjo wykonywać może i powinno tak konieczną pracę wszerz, uświadamiając o tych sprawach coraz liczniejszych swych radjosłuchaczy.

Troską najbardziej powszechną w obecnej dobie depresji ekonomicznej jest **chmura codziennych kłopotów,** stałej abnegacji, jaka zawisła nad naszemi domami. Tylko świadomość celów gospodarstwa, tej wszechstronnej służby rodzinie, tylko posiadanie wiedzy gospodarczej może wnieść kojącą atmosferę do zbiedniałych domów. Ale by o tem pamiętać, trzeba o tem wiedzieć, trzeba o tem słyszeć, i słyszeć często. Zagadnienie ekonomiki domowej to podstawa naszego życia, zdrowia i dobrobytu, a jako takie powinny mieć naczelne miejsce wśród spraw kobiecych. A tego miejsca ma dziś zamało. Wierzmy, że wkrótce będzie inaczej.

Marja Romanowa.

Co można zobaczyć

na wystawie mieszkaniowej.

Studenci architektury zorganizowali propagandową wystawę mieszkaniową. Djatego „propagandową“, gdyż chodziło im przedewszystkiem o możność zabrania głosu w sprawie projektowania propagandy budowy małych domków drewnianych. Jedyną zaś drogą wypowiedzenia się architekta jest **wybudownie zaprojektowanego objektu.** Tylko w ten sposób może udowodnić, czy potraf konstruować w przestrzeni tak, ażeby i konstrukcja była dobra i forma estetyczna i celowa. Studenci architektury wybrali sobie zadane wprawdzie małe, bynajmniej jednak nie łatwe: **mały jadnorodzinny domek drewniany,** i — można to stwierdzić zupełnei bezstronnie — rozwiązai to zadanie wcale nieźle.

Domek, zbudowany w ramach wystawy mieszkaniowej na terenie parku Sienkiewicza robi **miłe wrażenie.** Na zewnątrz — spokojny choć modernitsyczny, stanowi dobrze pomyślaną kompozycję arcitektoniczną. Werandka, surowe drzewo, zabejcowane na ciemno, jasne otwory, wszystko skromne, a jednocześnie miłe dla oka. Wnetrze rozplanowane bardzo racjonalnie Mimo małej stosunkowo powierzchni, jaką zajmuje cały domek, wnętrze jest obszerne, ma **dużo powietrza i światła.** Prócz tego pomysłu, już zrealizowanego, wywieszone są w pawilonie inne projekty małych domków, projekty wyłącznie studentów architektury. Wszystkie nadające się do realizacji.

W pawilonie wystawowym dużo jest eksponatów z dziedziny gospodarstwa domowego. Z tego zakresu eksponaty wystawił państwowy monopol spirytusowy w imponującym kiosku pomysłu architekta Czernego. Są tam maszynki spirytusowe Emes, lampy, samowary, piecyki, żelazka i t. p. wszystko opalane denaturatem.

Elektrownia łódzka wystawiła cały komplet najnowszych modeli urządzeń elektrycznych, demonstrując przytem ich działanie. Mieliśmy więc okazię zapoznania się z elektrycznemi piecami różnego rodzaju utensyljami gospodarstwa domowego, w pierwszym zaś rzędzie z niebywale praktyczną maszyną do prania bielizny, którą śmiało nazwać można: cudem techniki XX stulecia.

Związek Pań Domu wystawił całkowite urządzenie pokoju - kuchni, składające się wyłącznie z mebli, opatrzonych cechą Instytutu Gospodarstwa Domowego. Kilka firm demonstruje najnowsze pomysły z dziedziny techniki kulinarnej i gospodarstwa domowego.

Z zadowoleniem powitać należy fakt ukazania się na rynku polskim krajowych wyrobów z tej dziedziny, w której do niedawna monopol miały wyroby zagraniczne.

Nadto znaleźć jeszcze można na wystawie praktyczne modele tapczanów f. „Progres Record“, uchodzącej dziś w stolicy za jedną z największych. Na uwagę zasługują składane fotele popularnej w Łodzi firmy Sztencel. Ładnie prezentują się piece Szrajbera, wystawione przez biuro techniczne Witoldo Ankersteina. Zużywają one o 50 procent mniej opału od najoszczędniejszych pieców z kafli ceramicznych. Pozatem wszystkiem oglądaliśmy wiele innych drobiazgów, niezbędnych dla gospodarstwa domowego.

Jeśli chodzi o samą wystawę, stwierdzić musimy, że posiada ona stosunkowo małą ilość wnętrz i modeli nowoczesnych mebli. Wytłomaczyć jednak fakt ten można tem że niewiele jest w naszem mieście firm, zdających sobie sprawę z celowości reklamy i propagandy.

Dotychczasowa frekwencja wskazuje mimo wszystko na to, że wystawa jest w rzeczywistości pożyteczna, gdyż każdy — zarówno laik, jak architekt, czy wreszcie pani domu — znaleźć tam może coś dla siebie interesującego.

Całość, dzięki swej treści i szacie zewnętrznej, robi miłe wrażenie.

Spirytus w gospodarstwie domowem.

Wrażenia z ekspozycji na wystawie mieszkaniowej.

Zorganizowanie przez Państwo produkcji i konsumpcji wyskoku i jego derywatów ma olbrzymie znaczenie społeczne i tylko ignorancja lub zła wola może wkładać w usta ludzi nieświadomych różne mniej lub więcej uszczypliwe dowcipy na temat „pijanego budżetu“. „Suchość“ z wszelkiemi jej kwiatkami na modły amerykańskie ukształtowanemi przedstawia w naszej opinji społecznej mało uroku: większość rozumie, że kategoryczne zakazy prohibicyjne pociągają za sobą tak straszne skutki wtórne, że wprost osiągają cel odwrotny zamierzeniom. Położenie tamy opilstwu leży w innej płaszczyźnie; **w płaszczyźnie wychowania społecznego i wyrobienia moralnego społeczeństwa.**

Tymczasem należy ująć w swe ręce i uregulować obrót alkoholu, jako materjału konsumpcyjnego, utrudnić nadużycia, a przedewszystkiem dać produkt aczkolwiek nieco droższy, to jednak pozbawiony szczególnie zabójczych domieszek i zanieczyszczeń, których nie brak byłoby w rozmaitych drobnych prywatnych fabryczkach. Dochód z tego handlu nie tonie w przepastnych kieszeniach prywatnych przedsiębiorców, lecz pomaga rządowi podołać ogromnym wymaganiom budżetu.

Utrzymuje się przytem w ruchu i sprawności przemysł gorzelniany, dając egzystencję nie tylko ogromnym rzeszom zatrudnionych pracowników, lecz będąc przedewszystkiem potężną dźwignią dla rolnictwa, którego ziemiopłody idą jako surowiec na przeróbkę na spirytus. Nadprodukcja ziemiopłodqw jest jedną z najbardziej podstawowych przyczyn kryzysu gospodarczego to też największą troską jest wyszukanie lub tworzenie wszelkich zakładów przemysłowych, kóreby ten nadmiar mogły pochłonąć i przerobiwszy puścić w obrót. Gorzelnictwo, jako takie ma pod tym względem największą pojemność, stając się najpoważniejszym i najskuteczniejszym sprzymierzeńcem rolnictwa.

Państwowy Monopol Spirytusowy, w zrozumieniu tej swojej roli systematycznie dąży do intensywnego wzmożenia produkcji gorzelnianej. Nie idzie jednak po linji wzmożenia używanie napojów wyskokowych, nie czyni na tej drodze żadnych ułatwień, lub zachęt. Przeciwnie.

Wyzyskuje zato **wartość techniczną alkoholu. I oto punktem ciężkości w polityce gospodarczej monopolu stał się nie alkohol pitny, lecz skażony dla celów przemysłowych i to skażony tak radykalnie, by w żadnym wypadku nie mógł on stać się namiastką wódki.**

Oczywiście popularyzacja spirytusu skażonego pociągnęła za soba konieczność wypowiedzenia nieubłaganej walki zarówno pokątnemu pędzeniu alkoholu, jak i wszelkim próbom przywrócenia „denaturce“ cech używalności spożywczej. W walce tej są do rozporządzenia ostre środki represyjne i uświadamianie ludności.

Podwyższony kontyngent alkoholu dla celów przemysłowych jest ważny nietylko dla rolników, lecz i dla przemysłu mechanicznego.

Oto w związku z motoryzacją narzędzi rolniczych produkuje się czystą **surówkę dla traktorów, a doskonałe mieszanki spirytusowe służą do napędu samochodów.** W gospodarstwie domowem spirytus do palenia odgrywa szczególnie ważną rolę, dotąd był u nas jednak niedoceniany. Dość powiedzieć, że w Niemczech ilość zużywanego w kuchni i gospodarstwie spirytusu do palenia ośmiokrotnie przewyższała ilość używaną przez nas. W związku z tem **stała produkcja** sprzętów, jak maszynki spirytusowe, żelazka, lampy. Sprzęty te udoskonalono i zasypywano niemi nasz kraj. Obecnie przy rosnącym stosowaniu spirytusu skażonego rośnie zapotrzebowanie sprzętów tych. Monopol zaś udziela naszym wytwórcom i wynalazcom pomocy i poparcia. Produkcja naszych krajowych maszynek coraz bardziej rośnie wskutek tego i doskonali się.

Maszynka „Emes“, demonstrowana w pawilonie monopolu spirytusowego na wystawie mieszkaniowej wśród innego sprzętu do spalania spirytusu skażonego, budzi powszechne zainteresowanie swym estetycznym wyglądem, praktycznością i taniością.

Zwracają również uwagę blaszanki w których wkrótce ukaże się w sprzedaży denaturat.

Nieście pomoc najbiedniejszym

Racjonalne ogrzewanie mieszkań

Instalacja centralnego ogrzewania nie jest wcale droższa od budowy pieców kaflowych.

Równomierność temperatury, higiena, bezpieczeństwo i oszczędność.

W niedawnej przeszłości zwracano uwagę przy budowie domu tylko na wielkość zabudowanej przestrzeni oraz na podział tej przestrzeni na poszczególne pomieszczenia. W chwili obecnej przez nowoczesne mieszkanie rozumiemy zespół całego szeregu technicznych urządzeń: **wodociągowych, kąpielowych, kanalizacyjnych, kuchennych, oświetleniowych, gazowych i elektrycznych, sygnalizacji dzwonkowej, radja** i t. p.

Wszystkie te urządzenia już przy opracowaniu projektu domu należy jak najdokładniej uwzględnić, do nich dostosować podział i wielkość pomieszczeń oraz użytkowanie odpowiednich materjałów budowlanych.

Jedną z najważniejszych instalacji to **instalacje ogrzewania,** gdyż nasz klimat wymaga ogrzewania mieszkania przez pół roku. Z tego względu zastosowanie nieodpowiednich materjałów budowlanych na ściany zewnętrzne i stropy może być drogo opłacane przez stałe kilkakrotnie zwiększone zużycie opału. Tylko ścisła współpraca architekta z inżynierem — ogrzewalnikiem pozwoli na osiągnięcie możliwie najniższego kosztu domu wraz z instalacjami. Niestety, często jeszcze i teraz **zaczyna się myśleć o instalacjach dopiero gdy budowa domu jest na dobre posunięta.** Zazwyczaj postępuje się w ten sposób, że ściąga się możliwie dużo ofert od instalatorów i wybiera ofertę o najniższej cenie kosztorysowej, zwracając przytem mało uwagi na jakość **zaoferowanych materjałów.** Ponieważ budowa jest już na ukończeniu, z instalacją związane są nietylko trudności techniczne dostosowania jej do gotowego domu, ale także i wysoki koszt dodatkowych robót budowlanych, jak przebicie ścian i stropów, wykucie odpowiednich bruzd ściennych itp.

Ażeby należycie ocenić koszt instalacji, należy uwzględnić jak najdokładniej wszystkie czynniki wchodzące w danym wypadku w grę. I tak dla centralnego ogrzewania należy uwzględnić następujące okoliczności, obniżające rzeczywisty jej koszt: **zmniejszenie kosztu budowy wskutek możności zastosowania cieńszych ścian wewnętrznych, lżejszych stropów i budowy tylko jednego przewodu kominowego.** Na decyzję niemało wpływa także stale mniejszy koszt zużycia opału i mniejszy koszt obsługi, gdyż nie trzeba palić w kilku lub kilkunastu piecach, a tylko do jednego kotła sypać koks.

Jeśli uwzględnić wszystkie czynniki dotyczące kosztów, można stwierdzić, że w chwili obecnej przy stosunkowo niskich cenach kotła i grzejników **koszt instalacji centralnego ogrzewania nie jest wcale droższy od kosztu budowy pieców kaflowych.** Oczywiście pieców dobrych; ustawianie pieca nieodpowiedniego, o zbyt małej wydajności cieplnej, to oszczędność w czasie budowy, ale **stałe trwonienie pieniędzy wskutek znacznego zużycia opału.**

Wobec tego trudno uznać możność istnienia nowoczesnego domu bez ogrzewania centralnego; jedyny ważny powód ogrzewania piecami kaflowemi, a mianowicie niższy koszt ogrzewania, staje się obecnie wątpliwy. Pod innemi zaś względami ogrzewanie centralne wykazuje tak wielkie zalety, że **całkowicie przewyższa ogrzewanie oddzielnych pokojów.** Zalety te omówimy pokrótce.

Pod względem higienicznym wielkie znaczenie ma **ruch powietrza,** spowodowany ogrzewaniem. Piec kaflowy ze względu na komin jest zawsze umieszczony przy wewnętrznej ścianie. Zimne powietrze, wchodzące przez okno do pokoju, posiada większy ciężar gatunkowy, wskutek czego płynie tuż nad podłogą w kierunku pieca, tam ogrzewa się i, jako lżejsze, idzie w górę. Powoduje to **w różnych miejcach pokoju różne temperatury,** a zatem podtrzymuje stale prądy powietrza w pokoju. Osoby siedzące przy oknach są wskutek tego narażone na prądy powietrza o zmiennej temperaturze. Przy ogrzewaniu centralnem umieszczamy grzejniki radjatorowe zazwyczaj pod oknem. Wpadając przez okna, zimne powietrze ogrzewa się i tem samem powstaje w mieszkaniu **prąd powietrza odwrotny, niż przy ogrzewaniu piecem:** temperatura jest równomierna, przyczem ogrzane jest powietrze bezpośrednio nad podłogą, co nie da się osiągnąć przy piecach kaflowych, a co jest ważne zarówno dla dorosłych, których nogi są wrażliwe na zimno, jak i dla dzieci, przebywających wiele na podłodze. Tyle co do racjonalności samego procesu ogrzewania.

Nie mniej ważna jest obsługa przy opalaniu mieszkania. Centralne ogrzewanie nie wymaga przynoszenia węgla ani wynoszenia popiołu i t. d., ułatwia więc utrzymanie czystości w mieszkaniu. Czas rozpalania kotła i nagrzania mieszkania jest możliwie krótki. Mieszkanie wolne od dymu i sadzy daje **większe bezpieczeństwo od ognia.** Ponadto grzejniki radjatorowe zabierają znacznie mniej miejsca w mieszkaniu, i to miejsca zazwyczaj nieużytecznego — pod oknami. Zmienia to całkowicie i na korzyść rozkład mieszkania, gdyż w każdym pokoju zyskuje się użyteczne miejsce; daje to także znaczne ułatwienie w rozmieszczeniu drzwi wewnętrznych. Widzimy więc, że zalety tego systemu ogrzewania są bardzo poważne.

Dążenie do posiadania własnego mieszkania i do całkowitego uniezależnienia się od właściciela domu i sąsiadów spowodowało rozwój nowego typu instalacji do ogrzewania centralnego nietylko dla całych wielkich budowli, ale dla poszczególnych mieszkań, t. zw. **ogrzewania piętrowego, wzgl. ogrzewania mieszkaniowego.**

Ogrzewanie piętrowe jest to ogrzewanie mieszkania zapomocą wody podgrzanej w kotle ustawionym w kuchni lub w przedpokoju. Instalacja takiego ogrzewania piętrowego nie wymaga piwnicy ani najmniejszego zagłębienia pod kocioł. Ponadto kuchnia lub inne pomieszczenie, w którem ustawiamy kocioł, nie wymaga specjalnego grzejnika, gdyż rozgrzany kocioł daje tyle ciepła, że w zupełności zastępuje piec czy grzejniki.

Kocioł dla takiego ogrzewania mieszkaniowego jest bardzo mały: wyso-

(Dokończenie na str. 4-ej).

NOWOCZESNE URZĄDZENIE MIESZKANIA.

Wszystko musi być celowe i wygodne. — Gospodarstwo jest domeną kobiet. — Wskazówki i rady dla architektów. — Ułatwić pracę i umożliwić odpoczynek.

Zbyteczne meble i sprzęty należy bezwzględnie usunąć.

Na zjeździe pań domu w Warszawie wygłosiła pani Marja Chmieleńska referat na temat „Nowoczesne urządzenia gospodarskie". Poniżej zamieszczamy wyjątek z wykładu, który niewątpliwie zainteresuje również szerokie rzesze gospodarnych łodzianek.

Redakcja.

Pod nazwą nowoczesne urządzenia gospodarskie trzeba rozumieć nietylko urządzenia kuchenne, ale racjonalne nowoczesne rozwiązanie całego wnętrza domu.

W ostatnich czasach widzimy w Ameryce i Europie Zachodniej nadzwyczajny postęp w budownictwie nietylko pod względem techniki i formy, ale i w rozplanowaniu racjonalnem wnętrz, celowości sprzętów, czy to w mieszkniu, czy w gospodarstwie.

Już podczas wojny, mieszkając dłuższy czas w Szwajcarji, miałam możność korzystania z racjonalnie urządzonego mieszkania. W każdym pokoju były

szafy ścienne.

Mieszkanie było doskonale nasłonecznione, posiadało centralne ogrzewanie i dobrą wentylację. W kuchni znajdowała się zmywalnia, suszarka, miejsce do suszenia bielizny było na jednym poziomie z pralnią; mając te warunki jedna służąca sprzątała 5 pokoi, gotowała i prała dla 7-miu osób i miała jeszcze czas spędzać 2 godziny na werendowaniu.

W podobnych warunkach pracują w Ameryce same panie domu. U nas warunki życia są coraz cięższe, tam gdzie trzymano 2 służące, trzeba poprzestać na jednej, a w wielu wypadkach, ażeby wystarczyć na potrzeby rodziny, panie są zmuszone, przy pomocy przychodzącej na parę godzin służącej, zająć się same gospodarstwem domowem.

Praca to nie mała i różnorodna. Liliana Gilbreth, amerykanka pisze, że, jeżeli obliczyć, ile czynności kobieta w życiu swem wykonuje, to

otrzymamy liczbę 40.000.

Cóż więc za zysk na energji i wysiłku, jakaż oszczędność czasu, jeżeli je będzie wykonywała w odpowiednich do tego warunkach.

U nas przy, stosunkowo do ciężkich warunków, dużym ruchu budowlanym, bo w ostatnich latach powstały całe dzielnice, zaledwie niewielki odsetek domów posiada

racjonalnie rozwiązane wnętrza

i urządzenia przystosowane do wymagań i potrzeb mieszkańców.

Widzimy tarasy i werandy od strony północnej, a mają być one ośrodkami zdrowia i wypoczynku, brak szaf w murze, tak bardzo ułatwiających sprzątanie i dających oszczędność miejsca, brak spiżarni, lub umieszczanie jej zdala od kuchni, bez wentylacji, lub też od strony słonecznej; brak pokoju dla służącej, lub też umieszczanie jej w alkowie bez okna; kuchnie zwykle zaduże, planowane są bez zrozumienia czynności jakie się w nich odbywają. Zmywalnie umieszczane są tak, że są niemożliwe do użycia.

Kuchnia w państwowej szkole wzorowej nie posiada wcale wentylacji ściennej i trzeba otwierać okno przy gotowaniu, co zimą jest wprost straszne dla pracujących przy rozgrzanym kominie.

W nowozbudowanym gmachu, przeznaczonym na to, ażeby tam odbywała się

nauka specjalnego gotowania

i ażeby można było przechowywać pewien zapas produktów — kuchnia, spiżarnia i piwnica na jarzyny umieszczone są od strony południowej, od północy zaś pralnia, kotłownia i t. p., a

powinno być odwrotnie.

Ażeby racjonalnie planować domy mieszkalne, konieczne jest szczegółowe staranne wnikanie w potrzeby gospodarstwa i pracy w niem, i mimo, że nie można ustalić jakiegoś jednego szablonu dla wszystkich mieszkań, trzeba jednak uwzględnić pewne nieodzowne wymagania, bez spełnienia których nie można stworzyć idealnych warunków życia oraz stosować zasady racjonalnej organizacji pracy w gospodarstwie domowem.

Moor powiedział: **„jeżeli dom projektują mężczyźni sami, bez rad i wskazówek kobiet, może on się okazać bardzo niewygodny i nieestetyczny"**, a jabym dodała: **„to powinni w nim sami pracować".**

I rzeczywiście, kobieta, na którą spada cały ciężar prowadzenia gospodarstwa i urządzenia domu, zresztą z porządku rzeczy przebywająca w nim więcej niż mężczyzna, powinna mieć głos dominujący w tej sprawie, jak to już ma miejsce w Ameryce. Powinna postawić pewne nieodzowne warunki, które mogą być modyfikowane tylko w zależności od warunków miejcowych lub przeznaczenia mieszkań, **inne będzie mieszkanie przeznaczone dla doktora, inne dla architekta, inne dla krawca, inne dla rodziny zamożnej, inne dla niezamożnej i t. p.** Jakkolwiek wiele pań nie może posiadać nowych mieszkań, to jednak wszystkie sprawa ta powinna zainteresować, jako zasadnicza. Zresztą mieszkania i kuchnie w domach dawnych, jakkolwiek nie są planowane racjonalne, to jednak można w nich również stosować przeróżne, daleko idące ulepszenia.

To też kobiety polskie, chcąc by ich domy mogły stać się wzorowemi ośrodkami życia i pracy, powinny same badać i obmyślać, naśladować i stosować wszelkie ulepszenia i uproszczenia, mające na celu zdrowie domowników oraz stworzenie łatwiejszych warunków pracy.

Żądajmy nietylko racjonalnie rozplanowanych mieszkań i kuchen, ale

jaknajgładszego wykończenia ścian, drzwi i mebli, dla ułatwienia sprzątania,

zamiast mosiężnych, trudnych do czyszczenia, używajmy krany niklowane lub porcelanowe, zamiast klamek — gałki z masy lub drzewa.

Jest obecnie dążenie do planowania niskich i niedużych pokoi, ze względów oszczędnościowych, nie trzeba jednak wpadać w przesadę, szczególniej w oddzielnych domkach zbyt małe pokoje nie dają możności wykorzystania kosztów budowy.

Jeżeli zachodzi konieczność planowania małych pokoi, to powinny posiadać

doskonałą wentylację,

t. j. oprócz wentylatora w murze, powinno być okno górne łatwo otwierane lub wprost otwór w murze w rodzaju drugiego wentylatora, szczególnie tam, gdzie jest centralne ogrzewanie i niema pieców tak pomocnych przy wentylacji. Niezmiernie ważne jest dopilnowanie dobrej wentylacji w łazience, szczególniej z ogrzewaniem gazowem, inaczej grozi to wprost życiu domowników. A przeoczenia takie często się zdarzają, bywają nawet łączenia wentylatorów z kanałami dymowemi, dlatego konieczny jest

staranny dozór techniczny przy samej budowie.

Czesto umeblowanie danego pokoju powinno być ściśle przystosowane do jego formy i przeznaczenia; obecnie stosowane są urządzenia umocowane do ścian, częścią umieszczone w ścianach. Szczególniej jest to pożądane przy ograniczonej przestrzeni w małych mieszkaniach dla oszczędności miejsca.

Jedna z ostatnich wystaw „małych mieszkań" w Warszawie chybiła celu, gdyż zamiast praktycznego, racjonalnego urządzenia w pokojach ustawione były meble nie mające nic wpólnego z charakterem mieszkania przeznaczonego dla niezamożnej rodziny.

Nawet w najskromniejszych warunkach można stworzyć otoczenie wygodne, estetyczne, wpływające dodatnio na zdrowie i psychikę, a ułatwiające pracę paniom domu, a dlatego pożądane jest, ażeby

nie zastawiać mieszkania niepotrzebnemi sprzętami,

nie zawieszać ścian bezwartościowemi rzeczami, dążyć do przestrzeni i światła, używać kolorów jasnych, wpływających dodatnio na system nerwowy.

Zagranica daje nam przeróżne pomysły i przykłady, racjonalnie rozwiązanych wnętrz i urządzeń, ale i u nas już mamy oryginalne pomysły w tej dziedzinie.

Racjonalne ogrzewanie mieszkań.

(Dokończenie).

kość jego wynosi około metra, a powierzchnia nie osiąga nawet pół metra kwadratowego. Kocioł taki daje się ustawić prawie **w każdym miejscu, gdyż jest dwa razy mniejszy od najmniejszego pieca kaflowego.** Cała obsługa takiego kotła polega wyłącznie na rozpaleniu kotła, nasypaniu koksu oraz na odpowiedniem przymknięciu drzwiczek popielnikowych. (Nie wymaga to więc zaznajamiania się z zadaniem palacza kotłowego).

Oprócz tych kotłów istnieją w handlu także **gotowe kuchnie z wbudowanym kotłem.** Kuchnie te nadają się tylko do małych mieszkań. Kuchnia taka nie daje jednak, jakby się mogło w pierwszej chwili wydawać, bardzo znacznej oszczędności opału; mieszkanie ogrzewamy od samego rana, a gotowanie rozpoczyna się koło południa, lepiej więc oddzielać paleniska dla każdej z tych funkcyj.

Oprócz kotłów opalanych koksem, względnie węglem, istnieją także kotły opalane gazem, które są doskonale dostosowane właśnie do ogrzewań piętrowych. Jednak w chwili obecnej koszt opału gazowego przewyższa u nas znacznie koszt opalania koksem, tak że nie ma ono wielkiego zastosowania. Zalety tych kotłów są poza tem tak znaczne, że nie ulega wątpliwości, że tam, gdzie koszt zużycia gazu nie odgrywa roli, należy się im pierwszeństwo.

Wspomnieć również należy, że przy instalacji centralnego ogrzewania można nieznacznym nakładem kosztów urządzić instalację, któraby ogrzewała pewien zapas wody, co jest tak ważne w gospodarstwie.

Inż. T. BIŁYK.

Tragedja nocy majowej.

Zabójca tancerki z Louvre'u

został skazany na trzy lata więzienia z pozbawieniem praw.

Kowalski zabił w stanie silnego podniecenia.

(as) Trzynastego maja, w domu przy ul. Sienkiewicza 27, w godzinach rannych trzema wystrzałami z rewolweru zabił Ksawery Kowalski Annę Przydworską. Czwartą kulę skierował zabójca w swoją własną skroń: przez dwa dni był bliżej śmierci niż życia. przez zgórą miesiąc leczył się w szpitalu:

nie jego wina, że nie umarł od ciężkiej, śmiertelnej rany...

Oboje byli młodzi: on na pytanie przewodniczącego oświadcza, że ma 27 lat. Ona zmarła doprawdy w kwiecie wieku: miała 22 wiosny, gdy 13-go maja padła od kul swego kochanka.

On jest synem dość zamożnego przedsiębiorcy budowlanego — z zawodu majstrem przędzalniczym.— Ona była fordanserką.

Wiceprezes Illinicz otwiera posiedzenie sądu. Kowalski składa zeznania.

Na lewej stronie czoła, tuż nad okiem ma Kowalski dużą, postrzępioną bliznę: skóra jest sfałdowana, znać lekkie wklęśnięcie. Z prawej strony nieco wyżej. przykryta włosami znaczy się druga blizna już tylko słabo dostrzegalna. Przez nią kula weszła, przez tę z prawej strony została po operacji wydobyta. Kowalski ma lekki tik w lewej stronie twarzy. Gdy mówi drga mu warga i „gra" cały prawie policzek...

Kowalski na pierwszy rzut oka robi raczej wrażenie niesympatyczne: ma coś ostrego w twarzy, profil wyciąga się prawie stożkowato ku ustom. Kowalski zyskuje zato bardzo wiele, gdy mówi. Mówi jak człowiek uczciwy. wysławia się jasno i ściśle... Tylko czasem przerywa, odwraca się i walczy ze łzami, które go dławią...

Kowalski opowiada o ostatnich godzinach, jakie spędził z nieboszczką.

KOWALSKI I PRZYDWORSKA na spacerze w przededniu tragedji.

Ostatni wieczór.

Wrócili do domu 12 maja wcześnie. Ona poprosiła, by służąca (Przydworska odnajmowała pokój jako sublokatorka) zrobiła herbatę i potem usiadła

z robótką w ręku.

On zasiadł z książką. Było po dziewiątej, gdy nieboszczka powiedziała. że jest zmęczona i że chciałaby się położyć. Ona się położyła, a on czytał dalej książkę. Czasami przerywał lekturę i wtedy zamieniali kilka słów... Zrobiła się jedenasta w nocy...

— Gniewałem się wtedy z ojcem,— mówi oskarżony, — było już późno, więc postanowiłem tu zostać. Ona już drzemała... Położyłem się na kozetce. I tak zasnęliśmy. Było już nad ranem. gdy mnie obudził dreszcz. Zimno mi było. Nieboszczka obudziła się również Z lekkim wyrzutem zapytała mnie, dlaczego się nie położę koło niej, tylko na niewygodnym tapczanie. Wstałem wtedy i chciałem już wyjść z jej pokoju. Chciałem iść na miasto. Byłem bardzo rozstrojony, bardzo przygnębiony...

Gdy ona poczęła nalegać, bym jej wyjaśnił co mnie gnębi,

wyznałem jej wreszcie to wszystko. com dawniej przed nią, przynajmniej częściowo, ukrywał.

Powiedziałem jej, że się z rodzicami pogniewałem, że nie mam pracy i że wyczerpują mi się pieniądze. Powiedziałem jej dalej, że sobie zdaje sprawę że to przeze mnie ona nie przyjęła engagement do Gdyni i że ja nie będę mógł jej pomagać... I wreszcie powiedział, że

chyba sobie w łeb strzeli albo co...

A wtedy ona mu (jak przez mgłę to pamięta) powiedziała, że jeśli on chce sobie życie odebrać, to

niech i ją zabije.

Potem jest pewna luka w zeznaniach Kowalskiego. Mówi o tem, że **strzelał, ale do kogo i ile razy — tego nie pamięta...**

Gdy go przenosili, gdy go zagadywali i opatrywali nie pamięta. Był w stanie pół przytomnym, czuł co się wokoło niego dzieje, ale nie widział, słyszał, ale to wszystko działo się jakby za mgłą, która leżała na jego świadomości...

Czy to była miłość?

Na tem kończą się pierwsze zeznania Kowalskiego, złożone bez pytań, przerywane tylko krótkiemi pauzami, w których oskarżony walczył z łkaniem...

Jedno z najważniejszych pytań i jedna z najważniejszych odpowiedzi pada teraz:

— **Przewodniczący:** — Co łączyło oskarżonego z nieboszczką?

Kowalski prawie bez zastanowienia odpowiada:

— **Głęboka sympatja.**

Wiceprezesa Illinicza zastanawia ta odpowiedź:

— **Jakto? Czy głębokiej sympatji wystarczało do tego, by aż wspólnie śmierci szukać? Czy bodaj z jednej strony nie było tutaj uczucia głębszego?**

Kowalski waha się, by wreszcie wyrzec:

— **Widocznie ona mnie kochała. Może i z mojej strony była to miłość. Mówiłem jej chyba, że ją kochałem, bez tego nie doszłoby między nami do tego, co się stało, ale unikałem tego zwrotu.**

Kowalski tę koncepcję miłości do Przydworskiej usuwa, jak może. Nie miał zamiaru z nią się żenić, nigdy nie mówił, by to była jego narzeczona...

Tylko ona — zwyczajnie, jak każda biedna dziewczyna, która kocha i jeśli nie jest, to chciałaby być kochana, **uważała jego za swego narzeczonego.** Nawet pisała do matki, że na Zielone Święta przyjadą do niej na wieś. Narzeczony nazywał się pan Kowalski — tak pisała do matki, do biednej steranej babiny, która wnosi powództwo i która świadczy w tym dla niej bolesnym procesie.

Kowalski wyjaśnia dalej, dlaczego tak dużo pieniędzy wydawał w Louvrze. Znów nie mówi o żadnej miłości, nie mówi o współczuciu nawet, tylko o zwykłej, poniżającej litości.

— **Robiłem to przez litość, chciałem żeby ona siedziała w mojem towarzystwie, mówiła mi często, że jest zmęczona... Więc, gdy ja płaciłem większe rachunki, to ona nie miała obowiązku tańczyć, a mogła siedzieć przy mnie.**

O tem, czy Kowalski Alinkę — jak nazywały koleżanki zmarłą — kochał, czy nie kochał, świadczy wyraźnie i ta okoliczność, że

zerwał w okresie przed tragedją ze swą narzeczoną,

z którą był zaręczony przez blisko dwa lata. Napisał do niej list. Powiadomił ją w nim, że nie ma zajęcia, że nie wie kiedy je będzie miał i że...

kocha inną kobietę...

Narzeczona, zeznająca również jako świadek, potwierdza treść tego listu.

Przewodniczącego znów zastanawia ten dziwny sposób postępowania oskarżonego. Z narzeczoną zerwał, z Przydworską nie chciał się żenić... Jak sobie zatem wyobrażał przyszłość?

Kowalski znów daje odpowiedź pierwszorzędnej wagi. Tych kilka słów plasuje całą sprawę pod względem społecznym i maluje nastroje, maluje usposobienie młodzieży tego pokroju co Kowalski.

— **Pozostawiłem wszystko na los. Nie zastanawiałem się. Machnąłem ręką na wszystko.**

Tacy oni są dzisiaj wszyscy, ci Kowalscy: **albo prą naprzód, nie bacząc na środki, rozpychając się łokciami, albo machają ręką na wszystko...**

Co mówią świadkowie.

Zeznania niektórych świadków podaliśmy już powyżej. Dłuższych wyjaśnień udzielają sądowi domownicy Przydworskiej: jej sąsiedzi i gospodarze. Mówią o tem, jak rozległy się strzały i krzyk kobiecy, jak trzeba było wyłamywać drzwi i opisują dokładnie pozycję, w której oba ciała leżały. Rewolwer po strzale wypadł z dłoni Kowalskiego, który leżał na krawędzi łóżka, połowa ciała już na podłodze. Lewą ręką obejmował ranny już zastygające zwłoki swej kochanki, której ciało spoczywało na łóżku z trzema ranami: dwiema w okolicach lewej piersi, jedną na kciuku...

Zeznania matki są wręcz wstrząsające. Na zwykłe pytanie przewodniczącego:

— Co świadek wie w tej sprawie? — Przydworska kręci głową gestem pełnym rozpaczy, załamuje ręce i coś mamrocze. Słychać tylko jedno wyraźnie: słychać, że wie bardzo mało i że wie wszystko:

— **Wiem, że córka jest zabita...**

Potem babina mówi, że ta córka była najlepsza, że czasami jej przysyłała parę groszy i że na każde święta przyjeżdżała.

O godzinie trzeciej przewodniczący zamknął przewód sądowy.

Wyrok.

Prokurator Joel zajmuje się przedewszystkiem samem ustaleniem sprawcy zbrodni i na podstawie przewodu sądowego dochodzi do wniosku, że **zabójca był bez najmniejszej wątpliwości Kowalski.** Dalej prokurator maluje uczucie oskarżonego do swej ofiary, nazywając **je uczuciem skrytem i podziemnem.** Kowalski nie kochał tej młodej dziewczyny o łagodnem wejrzeniu — pozbawił ją życia dlatego, że

nie chciał, by należała ona do innego.

Powód cywilny wnosi akcję w wysokości 200 złotych.

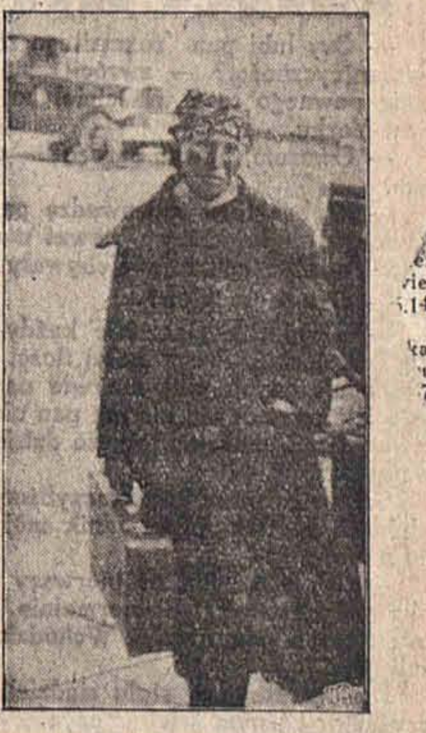
Mec Biłyk twierdzi, iż sprawa jest tak tragiczna, tak ciężka i poważna, że nie trzeba z oskarżonego robić potwora i charakteryzować go jako wyrzutka społeczeństwa — Kowalski dość cierpi i cierpieć jeszcze będzie, nawet wtedy, gdy sąd uzna okoliczności łagodzące.

Łzy oskarżonego (który przez cały czas mowy swego obrońcy płacze) są łzami szczerej skruchy i głębokiego żalu. Kowalski nie chciał ani jej, ani siebie zabić, gdy przyszedł w wigilję tragedji do oskarżonej. Zbrodnia narodziła się dopiero w rozmowie między nimi. **Przydworska została zabita za jej zgodą. Kowalski był tylko ślepem narzędziem, działał pod wpływem chwilowej depresji i potem sam na siebie rękę położył.**

Obrońca i w ostatnim słowie oskarżony proszę o łagodny wymiar kary.

O godz. 8-ej wieczór zapadł wyrok, **skazujący Kowalskiego na 3 lata więzienia. Powództwo w wysokości zł. 200 sąd matce zabitej przyznał.**

W motywach sąd zakwalifikował zbrodnię, jako zabójstwo w stanie silnego podniecenia. (g).

MATKA PRZYDWORSKIEJ przyjechała ze wsi na sprawę.

DUSZA AMERYKI

jest i będzie dla Europejczyka niepojęta.

(r) Tysiące powieści będziemy czytać o Ameryce, setk pisarzy europejskich i amerykańskich opisywać nam będą tę „ziemię obiecaną", a jednak nie poznamy gruntownie ducha tego kraju. Są tam niekiedy rzeczy śm eszne, są rzeczy których my nigdy nie zrozumiemy. Są obyczaje, które wydają się nam dziecinną zabawą dorosłych ludzi, ale są też fakty, które muszą wzbudzić w nas największe zdum enie.

Ameryka jest to kraj, który **zajmuje zaledwie 6,5 proc. obszaru całej kuli ziemskiej. Posiada tylko 7,2 proc. ludności świata; mimo tego jest to najbogatszy kraj na świecie,** kap talistyczny gospodarza globu ziemskiego.

Kraj ten posiada: **90 proc. wszystkich samochodów na świecie, 70 proc. wydobywanej nafty na świecie, 57,1 proc. produktów metalowych świata, 50 proc. przemysłu metalurgicznego, 47 proc. przemysłu chemicznego i t. d. i t. d.** Pod każdym względem kraj ten stoi na pierwszem miejscu. Połowa wszystkich zakładów naukowych świata — w Ameryce. Ameryka, która zajmuje tylko 6,5 proc. terytorjum ziemskiego, konsumuje tyle energji elektrycznej, wiele konsumuje cały pozostały świat. Trzy piątych wszystkich aparatów telefonicznych świata, znajduje się w Ameryce.

Gdy podróżowałem po Kalifornji, mieszkanie moje w New Yorku było zamknięte. Ponieważ nie zapłaciłem za telefon, wyłączono mi go. Gdy wróciłem do New Yorku, pośpieszyłem zapłacić abonament. Tego samego dnia przyszedł monter z aparatem, zdjął stary, postawił go w kącie i założył nowy. Nie rozumiałem w jak m celu otrzymuje nowy aparat, kiedy stary zupełnie dobry. Zapytałem o to montera i otrzymałem odpowiedź:

— **Koszt aparatu wliczony jest do opłaty abonamentowej. Może pan ze starym robić co się panu podoba. Zbieranie starych aparatów kosztowałoby nas drożej, niż pozostawianie ich u abonentów.**

Oszczędność na wszystkiem i tempo, szalone tempo. W Ameryce wychodzi magazyn tygodniowy „Liberty". Pod każdem opowiadaniem, **pod każdą nowelką,** artykułem, w erszykiem, widnieje **tam nadruk: „3 minuty 17 sekund", „67 sekund", „5 minut 2 sekundy".** Oznacza to, wiele czasu musi stracić czytelnik, by przeczytać daną nowelkę, artykuł czy wierszyk.

To, co może być zrobione dziś, nie powinno być zrobione jutro. Jeżeli może być coś wykonane w ciągu miesiąca—będzie zbrodnia, jeśli zostanie wykonane w ciągu miesiąca i trzech dni.

Oglądałem fabrykę samochodów General Motors w Pontiac. Fabryka produkuje samochody „Oacland" i „Pontiac". Zajmuje obszar 150 tysięcy kwadratowych metrów. Może produkować 1200 samochodów dziennie. Niegdyś tam była pustynia. Pewnego dnia zjawili się pierwsi inżynierowie i robotnicy. Inżynierowie mieli już gotowy plan, z którego wynikało, że dla zbudowania całego, gotowego kompleksu fabrycznego, potrzebny jest czas 6 miesięcy. **Po sześciu miesiącach od chwili rozpoczęcia budowy, fabryka rzuciła na rynek 100 samochodów.**

W Lancaster wznosiła się olbrzymia huta szklana. Wybuchł pożar i huta spłonęła doszczętnie. Następnego dnia dyrekcja podpisała umowę z towarzystwem budowlanem, na budowę nowej huty. Po czterech dniach zjawili się robotnicy i przystąpili do pracy. A po 30 dniach huta pracowała już pełną parą.

New York powiększył liczbę swej ludnośc w ciągu 40 lat trzykrotnie. Chicago — 6-krotnie. Los Angeles — 100-krotnie. W Detroit liczba ludności podwaja się regularnie co 10 lat.

Produktywność pracy amerykańskiego robotnika jest obecnie 30 razy większa od pracy chińskiego robotnika, 11 razy większa od włoskiego robotnika i 2 i pół razy większa od niemieckiego robotnika. **Każdy robotnik, pracujący w amerykańskim przemyśle ma do pomocy siłę wynoszącą cztery i pół koni mechanicznych.**

Przemysł musie mieć rynki zbytu i dlatego w Ameryce narodziły się tradycje, o których my nigdy nie będziemy marzyć. Tradycje zdyscyplinowane do ostateczności.

16 maja cała Ameryka — niezależnie od pogody — wkłada słomkowe kapelusze. 16 września — niezależnie od pogody — cała Ameryka zdejmuje kapelusze i wyrzuca ja na śmietnik. Chować do następnego sezonu? Nonsens. To jest takie tanie, że nie warto.

Plakaty głoszą twierdzenia moralności amerykańskiej i amerykańskich zasad:

„Czas to pieniądz".

„Nieszczęśliwy wypadek — to strata czasu".

„Twój odcięty palec nie odrośnie nawet za sto lat — nie martw się i pracuj dalej".

„Kto nie pracuje więcej, aniżeli mu płacą, nigdy nie będzie otrzymywał więcej pieniędzy, aniżeli będzie pracował".

Taką jest Ameryka. Kraj, z którego Europa powinna brać przykład.

Borys Pilniak.

Nieście pomoc najbiedniejszym.

Hitlerowcy atakują

najznakomitszych pisarzy niemieckich, zarzucając im brak patrjotyzmu.

(lu) Narodowi socjaliści w Niemczech występowali dotychczas ostro przeciwko wrogiej z ich punktu widzenia prasie i przeciwko znienawidzonym dziennikarzom, należącym do wrogiego obozu politycznego. Obecnie jednak hitlerowcy przypomnieli sobie swe dawne wystąpienia przeciwko Remarqueowi i **prowadzą silną agitację przeciwko wszystkim znakomitym pisarzom niemieckim,** nie aprobującym ich polityki. Główne ataki skierowane są przeciwko **Tomaszowi Mannowi,** który wraz ze swym bratem Henrykiem ostro występuje w swych dziełach przeciwko szowinizmowi. Ostatnie ataki spowodowane zostały wystąpieniem syna Tomasza Manna, Klausa, który w wywiadzie udzielonym skandynawskiemu dziennikarzowi wyraża się bardzo niepochlebnie o, narodowych socjalistach. Ponadto hitlerowcy nie mogą wybaczyć Tomaszowi Mannowi, że podpisał on apel, wzywający do udziału w antywojennym kongresie.

Prasa hitlerowska nie nazywa Tomasza Manna pisarzem niemieckim, lecz człowiekiem piszącym w niemieckim języku. Gazeta Goebbelsa pisze, że każde dziecko w Niemczech zdaje sobie sprawę z tego, że wszystkie te kongresy pacyfistyczne są wodą na młyn bolszewizmu, a kto w obecnej chwili działa na korzyść bolszewików, nie oddając swych sił na korzyść prawdziwej twórczej pracy, nie zasługuje zdaniem Goebbelsa na to, **by nazywać się Niemcem.**

Hitlerowcy prowadzą wojnę nietylko z Tomaszem Mannem, lecz również z innymi pierwszorzędnemi pisarzami niemieckimi, a głównie z **Arnoldem Zweigiem,** który wystąpił ostro przeciwko szowinistom niemieckim i faszyzmowi w Anglji, następnie ze znaną pisarką **Vicki Baum,** która po wyemigrowaniu na stałe do Ameryki, prowadzi tam anty-hitlerowską propagandę wraz z **Emilem Ludwigiem** którego prasa hitlerowska stale nazywa zgodnie z jego właściwym nazwiskiem--**Konem.** Jak wiadomo Ludwig nie wstydzi się bynajmniej swego rodowego nazwiska i jak zaznaczył będzie go obecnie stale używał, rezygnując już ze swego pisarskiego pseudonimu.

Wszystkich wyżej wymienionych pisarzy hitlerowcy nazywają „praktykantami literackimi" i żądają aby władze położyły kres ich „występnej działalności".

Rozmaitości.

—::—

ZA CO DYMISJONOWANO PROFESORA GUMBELA.

Znany pacyfista niemiecki, profesor uniwersytetu w Karlsruhe, Gumbel, otrzymał dymisję od ministerstwa oświaty w Badenji. Obecnie ministerstwo wyjaśnia, iż udzieliło dymisji profesorowi Gumbelowi za to, że na zebraniu studenckiem wyraził się, iż w Niemczech nie powinno się stawiać pomników symbolizujących wojnę w postaci przewiewnie ubranej dziewczyny, ale raczej kamień, na którym znajdowałaby się główka kapusty — symbol głodu. Zdaniem ministerstwa oświaty, profesor Gumbel, wyrażając się w ten sposób, obraził uczucie patrjotyzmu i wkroczył na tory demagogji, nie licującej ze stanowiskiem, które zajmował.

Co w takim razie powinno spotkać dość licznych profesorów wiary hitlerowskiej, którzy pozwalają sobie na demagogję szowinistyczną przy każdej okazji?

TAKSÓWKARZE BRONIĄ SIĘ PRZED KRYZYSEM.

Związek właścicieli taksówek w Berlinie, próbuje wprowadzić w życie projekt zbierania do taksówek nie jednego, lecz kilku pasażerów, w celu zmniejszenia przypadającej za przejazd opłaty, którą pasażerowie dzielą między siebie. Inowacja ta, wobec kryzysu i coraz słabszego korzystania z taksówek, jako drogiego środka komunikacji, ma przez wprowadzenie zbiorowych kursów ożywić kulejący ruch automobilowy. Pomysł ten wprowadzony już został w życie w niektórych miastach Ameryki Południowej. Czy uda się go przeszczepić na grunt europejski — pokaże praktyka. Sposób ten praktykowany jest sporadycznie w Łodzi, gdzie dworzec Kaliski dzieli od miasta duża przestrzeń.

KINA W ITALJI.

W całej Italji znajduje się około 3000 kin. Dla obsłużenia ich musiano sprowadzić w roku 1931 z zagranicy, przeważnie z Ameryki, przeszło 300 filmów; produkcja krajowa dostarczyła w tym roku kinom włoskim tylko 15 filmów. W roku bieżącym produkcja filmowa w ateliers włoskich wyniesie również niewiele, bo tylko 17 filmów. Trzy koncerny filmowe „Cines", „Caesar i „Titanus" koncentrują całą produkcję filmową w Italji.

Pozatem istnieje rządowa agencja filmowa „Luce", która dostarcza wszystkim kinom przeglądu tygodniowego.

Ekscentryczny klub.

— Czy lubi pan rozmaitego rodzaju ekscentryczności? — zwrócił się do mnie pewnego razu właściciel hotelu w New-Yorku.

— Owszem, nawet bardzo — odparłem.

— Wobec tego zaprowadzę pana do pewnego klubu, który nawet u nas w New-Yorku uchodzi za niebywały okaz.

— Cóż to za klub?

— Klub Klik-Klak. Nie każdy może się doń dostać. Prócz małej ilości osób wtajemniczonych nikt nie wie nawet o jego istnieniu. Jeżeli nie ma pan nic przeciwko temu, możemy jeszcze dzisiaj tam wstąpić.

Gdy wieczorem przekroczyliśmy próg klubu Klik-Klak, przewodnik mój rzekł do mnie:

— Jak pan widzi na pierwszy rzut oka wszystko wygląda normalnie. Ale teraz niech pan uważa. Wchodzimy do sali gry.

Dokoła długiego stołu siedzieli mężczyźni w różnym wieku, czyniący wrażenie dżentelmanów. Grycz, który trzymał bank odezwał się w pewnej chwili spokojnym głosem:

— A więc proszę państwa, w banku jest 15 policzków.

— Gram na cały bank. — odparł ktoś inny.

Bankier odkrył karty. Gracz przegrał.

— W banku jest trzydzieści policzków! — zawołał bankier.

Nie rozumiałem o co chodzi. Zaciągnąłem mego przewodnika do kąta i pytam się:

— Co tu się dzieje? Czy to dom warjatów?!

— To nie są warjaci. Któż im może zabronić, jeśli zamiast na dolary chcą grać na policzki.

— Więc oni rzeczywiście grają na policzki, a nie na pieniądze?

— Oczywiście. To jest zasadą klubu Klik-Klak. Stawką jest tu policzek, a nie pieniądz. Przecież wszystko zależy od umowy, prawda? Zasady gry są takie same, jak gdzieindziej. Wygrywający ma prawo na miejscu wymierzyć przegranemu wszystkie policzki.

— To znaczy, że po skończonej grze gracze spokojnie biją się po mordzie, czy tak?

— Prawie, że tak.

— W takim razie są to bydlęta.

— Nie. Tylko biedni neurastennicy. Ci ludzie szukają rozrywki. Rozrachunki przeważnie nie są natychmiast załatwiane. Wygrany ma prawo wymierzyć przegranemu policzek, kiedy ma do tego ochotę. Dłużnik musi przyjąć ten cios zawsze ze spokojem. Bywały wypadki, że wierzyciele budzili swych dłużników umyślnie późną nocą, by odebrać sobie swój dług... Albo — przypomina mi się pewna historja, jaka wydarzyła się niedawno...

Czy zna pan boksera Jima Corbetta? Jest on stałym bywalcem klubu Klik-Klak. Mimo iż jest wcale niezłym graczem, nie ma on jakoś szczęścia w grze. Pewnego razu przegrał 720 policzków. Niech pan pomyśli — 720 policzków — to nie byle co!... Na szczęście Jim nie ma zbyt delikatnych policzków i to go uratowało.

Pewnego wieczoru, gdy Jim Corbett trzymał bank i zawołał: — „W banku jest dziewięć policzków" — jakiś mały, szczupły młodzieniec, który tego wieczoru poraz pierwszy zjawił się w klubie, odparł:

— Gram na cały bank!

— Szczęście mu dopisało. Bokser przegrał. Po skończonej grze, szczupły młodzian wymierzył bokserowi siedem policzków i dodał:

— Dwa pozostałe rezerwuję sobie na inną okazję. — poczem opuścił lokal.

Gdy w kilka dni potem mały szczupły młodzieniec spacerował ze swą narzeczoną, spotkał na ulicy boksera, Jima Gorbertta. Piękna panienka, zauważywszy boksera, zawołała z podziwem:

— Patrz, mój drogi, jaką cudowną postawę ma ten mężczyzna!

Mały, szczupły młodzieniec pozostawił na chodniku przestraszoną narzeczoną i zbliżył się do boksera.

— Jestem pańskim wierzycielem, prawda? — zapytał.

— Tak jest — odparł bokser, nastawiając policzek. — Może pan odebrać swój dług.

Młodzieniec sprawdził wprzód czy narzeczona jego widzi, co on czyni, poczem wymierzył bokserowi dwa siarczyste policzki. Jim Corbett oddalił się bez słowa.

A mały, szczupły młodzieniec z bohaterską miną wrócił do swej oniemiałej narzeczonej i rzekł:

— Widzisz, tak się postępuje z bokserami!

Tłum. — **Lu.**

Kurjer Handlowo-Przemysłowy
łódzkiego okręgu włókienniczego.

Stresa.

Preludjum do światowej konferencji gospodarczej jest konferencja europejska w Stresie. Problemem „europejskim" jest przedewszystkiem uporządkowanie ekonomiczne ośrodka centralno - południowego starego świata i zanim zaczną się wspólne obrady ze światem nowym Europa chce dojść do jakiegoś ładu w tym ośrodku.

Sprzeczność dążeń „wielkich interesentów" na tym terenie w polityce powojennej zarysowała się już dość dawno. Z jednej strony Rzesza ze swą więcej lub mniej tajoną aspiracją do bloku państw niemieckich z rolniczem zapleczem państw naddunajskich; z drugiej strony koncepcja Tardieu, zmierzająca do stworzenia bloku państw rolniczych i przemysłowych, sukcesorów monarchji austrjackiej, pod predominancją Francji, jako ewent. kredytodawcy.

Tak wyglądała gra sił jeszcze do niedawna. Tymczasem bezpośrednio przed Stresą i w Stresie zjawiły się nowe elementy, które zmieniły całą konfigurację. Przedewszystkiem takim elementem jest Italja, która ze względu na wzrost swego mocarstwowego stanowiska i swe geograficzne położenie uważa za możliwe i konieczne wzmóc swą ekspansję ku północy. Dlatego od początku konferencji streseńskiej poczęli koncentrować dokoła siebie wielką uwagę panowie de Micheli i Bianchini, większą — niż inni delegaci.

Italja odrzuca wszelkie kombinacje unji naddunajskiej czy środkowo - europejskiej, głosząc, iż rozwiązanie problemów znaleźć można tylko w układach separatywnych: liczy że na tej drodze najłatwiej dojdzie do swego celu, ponieważ rejestruje sobie na niej już kilka sukcesów (układy z Austrją i Węgrami).

Konsekwencją silnej ingerencji italskiej jest zbliżenie... franko - niemieckie. W obliczu nowego „wielkiego interesenta" dwaj dotychczasowi w lot znaleźli wspólną platformę, jeden (być może narazie) rezygnując z autarkji państw sukcesyjnych, drugi — z bloku niemiecko - naddunajskiego; idą ręka w rękę przeciwko Italji z tem, że p. Bonnet lansuje myśl ogólno - europejskiego układu preferencyjnego, a p. Posse gotów jest się nań zgodzić ewentualnie, ofiarując się na autora koncepcji kompromisowych. Tak się więc stało, że poraz pierwszy od czasu Wersalu, Francja i Niemcy stanowią jedną grupę na międzynarodowej konferencji.

Gdy tak walczą między sobą „wielcy interesenci" — odzywają się oczywiście dość głośno i ci, o których skórę idzie handel. Państwa zrupowane w tak zwanym warszawskim bloku agrarnym ze swej strony proponują swym partnerom, aby miast wielkich słów, pokazały najpierw gotówkę; jak wiadomo na konferencji warszawskiej uchwalono domagać się utworzenia przedewszystkiem wielkiego funduszu międzynarodowego dla upłynnienia zamrożonego kredytu rolnego. Łatwo zgadnąć, że adresaci tego apelu niezbyt chętnie wdała isę w tę dyskusję.

To stanowisko oczywiście odpowiada naszym interesom. Z ich punktu widzenia jest także korzystne, że koncepcje francuskiej autarkji państw sukcesyjnych i bloku niemiecko - naddunajskiego, które usuwały nas z orbity tego ośrodka gospodarczego, rozpadły się.

Widzimy, jak wielkie jest kłębowisko interesów ścierających się na konferencji streseńskiej. Nic dziwnego, że pesymizm, towarzyszący jej początkowi towarzyszy także jej finałowi, a opinja europejska przypuszcza, że jedynym trwałym jej rezultatem będzie przyjemny odpoczynek dyplomatów nad Lago Maggiore. Refleks tego pesymizmu pada swym cieniem także na przyszłą konferencję londyńską.

Dr. A. Z.

Bilans Banku Polskiego
za pierwszą dekadę września

Bilans Banku Polskiego za pierwszą dekadę września r.b. wykazuje zapas złota 479 milj. 199 tys. zł., t.j. o 2 milj. 8 tys. zł. więcej, niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądze i należności zagraniczne zaliczone do pokrycia zwiększyły się o 292 tys. zł. do sumy 47 milj. 200 tys. zł., również niezaliczone do pokrycia zwiększyły się o 6 milj. 738 tys. zł. do sumy 106 milj. 666 tys. zł. Portfel wekslowy spadł o 20 milj. 809 tys. zł. i wynosi 636 milj. 832 tys. zł., stan pożyczek zastawowych zmniejszył się o 3 milj. 33 tys. zł. do kwoty 116 milj. 73 tys. zł. Inne aktywa wynoszą kwotę 144 milj. 929 tys. zł., t.j. o 7 milj. 418 tys. zł. więcej, niż w poprzedniej dekadzie.

W pasywach pozycja natychmiast płatnych zobowiązań zwiększyła się o 23 milj. 619 tys. zł. (170 milj. 786 tys. zł). Obieg biletów bankowych spadł o 32 miljony 606 tys. złotych (1.049 milj. 122 tys. zł.).

Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku wyłącznie złotem wynosi 39.28 proc. (9.28 proc. ponad pokrycie statutowe), pokrycia kruszcowo-walutowe 43,15 proc. (3,15 proc. ponad pokrycie statutowe), wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowych wynosi 45,68 proc.

Stopa dyskontowa Banku 7 i pół proc lombardowa 8 i pół proc.

Węglowa konwencja eksportowa
będzie przedłużona

Z dniem 1 października upływa termin zawartej w swoim czasie przez przemysł węglowy konwencji eksportowej. W związku z tem w Katowicach, Krakowie i Sosnowcu, poczynając od dnia 14 b.m. odbędą się zebrania przemysłowców węglowych wszystkich trzech zagłębi, w których wezmą udział również przedstawiciele ministerstwa przemysłu i handlu dyrektor departamentu p. Czesław Peche oraz naczelnik wydziału węglowego p. Korsak.

Tematem obrad tych zebrań będzie sprawa przedłużenia na dalszy okres konwencji eksportowej oraz zagadnienia związane z funduszem wywozowym.

Po zakończeniu tych zebrań lokalnych odbędzie się zebranie ogólne, w którem wezmą udział przedstawiciele wszystkich trzech zagłębi.

Giełda pieniężna.

Na wczorajszem zebraniu giełdy walutowo-dewizowej w Warszawie tendencja dla dewiz nadal była słaba przy obrotach ograniczonych.

Notowano: Belgja — 123.73, Holandja — 358.50, Londyn — 31.05, wypłata telegraficzna na Nowy Jork—8.925 Paryż — 34.96, Sztokholm—160 Szwajcarja 172.35—172.25, Włochy — 45.80—45.78. Tranzakcja dokonana a nienotowana dewizą na Gdańsk po 173.50, w obrotach międzybankowych dewizy na Berlin 211.90, w obrotach prywatnych: marka niemiecka 211.25—211.40, dolar gotówkowy 8.91,25, rubel złoty 4.61,50, srebrny — 1.48 bilon — 0.63, funt angielski w got. — 31.02.

AKCJE. Na rynku akcyjnym tendencja była słaba przy obrotach ograniczonych. Bank Polski 84 —82.50, Starachowice — 8.75. Ostrowiec — 28.50; tranzakcje dokonane, a nienotowane: Cukier — 18, Węgiel — 17. Norblin—23, za Lilpopy żądano 13, za akcje Tow. „Elektryczność" chciano płacić 8.50.

PAPIERY PROCENTOWE. Dla papierów procentowych tendencja była bardzo słaba przy obrotach zmniejszonych. Notowano: 4 proc. dolarowa 48.50 —48.40, 5 proc. konwersyjna — 40. 6% dolarowa 53—52.50, 7 proc. stabilizacyjna 51.50—50,75—51.25, 8 proc. m. Warszawy 57—56.50—57, odcinki po 1000 zł. 57.75—57.25, 8 proc. m. Częstochowy 53.50, 8 proc. m. Łodzi — 55.50, 10 proc. m. Siedlec 51.50—52 8 proc. Oblig. Budowl. B.G.K. I-sza em. 93. Tranzakcje dokonane a nienotowane: 3 proc. budowlana — 36.50, 5 proc. kolejowa 31, 8 proc. listy zast. funtowe przemysłu polskiego — 61, 4 i pół proc. listy ziemskie — 37, 10 proc. m. Radomia — 53, za 4 i pół proc. m. Warszawy żądano 47, za 5 proc. oblig. m. Warszawy 6-ta em. żądano 34, za 8-mą i 9-tą emisję — 32.

RYNEK WALUTOWY.

W dniu wczorajszym na łódzkim rynku walutowym panowała najzupełniej niezmieniona sytuacja. Za dolary płacono 8.90, żądano 8.91, funt 31.05 do 31.06, frank fr. 35, do 35.10 frank szw. 172 do 173, marka 211 do 212. Złote ruble 4.62 do 4.63 dolary złote 8.93. Natomiast pod wpływem spadku warszawskich listów uległy dalszej zniżce łódzkie listy zastawne do 55 i pół w płaceniu i 56 w żądaniu. Podaż materjału ograniczona, zapotrzebowanie znaczne. Inne papiery wartościowe bez zmiany. (c).

Giełda zbożowa.

Na wczorajszem zebraniu giełdy zbożowo-towarowej w Warszawie ogólny obrót wyniósł 1144 i pół ton, w tem żyta 545 ton. Notowano za 100 kg. parytet wagon — Warszawa w handlu hurtowym, ładunkach wagonowych: żyto 16.50—17.50, pszenica jednolita 28,50 —29, pszenica zbierana 28—28.50, owies jednolity 16.50—17, zbierany 15.25—15.75, jęczmień na kaszę 16—16.50, jęczmień browarny 18—19 groch polny jadalny 27—30, groch Victoria 28—31, rzepak zimowy 40—42, siemię lniane basis 31—33, proso 20—21, koniczyna biała surowa 120—160, koniczyna biała bez kamionki 160—200, mąka pszenna luksusowa 48—53, mąka pszenna 4/0 43—48 mąka żytnia pytlowa 31—33, mąka żytnia sitkowa 24—26, mąka żytnia razowa 23—25, otręby pszenne szale 11.50—12, otręby pszenne średnie 11.50 —12, otręby żytnie 8.75—9.25, kuchy lniane 19—20, kuchy rzepakowe 15.50

Zapasy przędzy baw.

Na podstawie danych uzyskanych w Zrzeszeniu producentów przędzy bawełnianej w Polsce stan zapasów przędzy na dzień 4 b.m. przedstawiał się następująco: składy przędzy na sprzedaż wynosiły 748.779 kg. co w porównaniu z okresem poprzednim wykazuje zwiększenie się zapasów o 5.005 kg., zapasy zaś przędzy w tkalniach wynosiły 362.883 kg. co w porównaniu z okresem poprzednim wykazuje zmniejszenie się zapasów o 5.914 kg. Ogółem więc zapasy przędzy na dzień 4 września na tutejszym rynku wynosiły I. III. 662 kg. co wykazuje nieznaczne zmniejszenie się zapasów o 909 kg. (c).

Wieści gospodarcze.

DEFICYT BUDŻETOWY STANÓW ZJEDNOCZONYCH — 2 MILJARDY.

Członek komisji finansowej senatu, senator King oblicza niedobór budżetu amerykańskiego na koniec bieżącego roku podatkowego na ca 2 miljardy dolarów. Wpływy podatkowe w ostatnich miesiącach były znacznie mniejsze, niż przewidywano. Senator King uważa że sytuacja skarbowa może się poprawić tylko w razie zmiany ustaw podatkowych, wprowadzonych bezpośrednio przed rozpoczęciem ferji izb ustawodawczych.

SPADEK BEZROBOCIA W NIEMCZECH.

Ogólna ilość zarejestrowanych bezrobotnych w Niemczech wynosiła na dzień 31 sierpnia r. b. 5.225.000 osób, co oznacza spadek w stosunku do połowy sierpnia o 158.000 osób.

CZY AFRYKA POŁUDNIOWA PORZUCI GOLDSTANDARD?

Reuter donosi z Pretorji, że rząd południowo-afrykański rozważa ponownie porzucenie Goldstandardu chcąc w ten sposób wpłynąć na ożywienie handlu zagranicznego.

POZIOM KURSÓW AKCYJ W NEW YORKU PODNIÓSŁ SIĘ O 35 PROC.

Ogólna wartość kursowa wszystkich akcyj, dopuszczonych do notowań na giełdzie nowojorskiej, wynosiła w początkach września r. b. 27.738 milj. dol., czyli przekroczyła o 200 milj. dolarów — najwyższy poziom kursowy w tym roku, który przypadał na początek marca.

W pierwszych dniach sierpnia ogólna wartość kursowa akcyj wynosiła tylko 20.494 milj. dolarów. Wartość akcyj podniosła się więc w ciągu sierpnia o przeszło 35 procent.

WZROST ZAPASU ZŁOTA BANKU SZWAJCARSKIEGO.

Bilans Szwajcarskiego Banku Narodowego na dzień 31 sierpnia r. b. wykazuje w porównaniu ze stanem z tygodnia poprzedniego wzrost zapasu złota o 6.1 milj. do 2642.6 milj. franków. Zapas dewiz wysokocennych utrzymał się na niezmienionym poziomie 59.3 milj. franków.

Obieg biletów bankowych zwiększył się w ostatnim tygodniu sierpnia o 59 milj. do 1561 milj. franków natomiast inne natychmiast płatne zobowiązania spadły o 54 milj. do 1202 milj. franków. Pokrycie tych dwuch pozycyj złotem i walutami wynosiło na 31-go sierpnia roku bież. 97.81 proc.

POPRAWA W AMERYKAŃSKIM PRZEMYSLE SZTUCZNEGO JEDWABIU.

Według doniesień z Nowego Yorku sytuacja amerykańskiego przemysłu sztucznego jedwabiu uległa ostatnio bardzo wydatnej poprawie. Z jednej strony zapasy przędzy i tkanin w związku z przeprowadzonemi w swoim czasie częściowemi redukcjami pracy w fabrykach wszystkich wielkich koncernów uległy wydatnemu zmniejszeniu. Jednocześnie ujawnił się olbrzymi wzrost zapotrzebowania na tkaniny i przędzę, powodując natychmiastowe zwiększenie uruchomienia fabryk które już w najbliższej przyszłości będą mogły być wyzyskane w pełnych 100 procentach. Jeden z największych koncernów American Cuka Corporation pracuje już na 2 zmiany, zatrudniając wszystkich przejściowo zwolnionych robotników.

NIEMCY KUPUJĄ SREBRO W ROSJI.

Powiększenie obiegu srebrnych monet zdawkowych w Niemczech sprawia, że rząd niemiecki jest od roku stale dużym nabywcą białego kruszcu.

W drugiej połowie r. 1931 zakupywały Niemcy srebro głównie w Stanach Zjednoczonych i Meksyku, potem w Anglji i Holandji. W pierwszej połowie r. 1932 zakupiły Niemcy 640.956 kg. srebra, z czego 297.532 kg. przyszło z Anglji; 134.954 kg. — z Holandji; 123.963 kg. ze Stanów Zjedn. i tylko 27.625 kg. z Mekskyu.

Od drugiej połowy r. b. Niemcy zaczęły zakupywać srebro w Rosji. W lipcu r. ub. przywieziono ogółem 117.267 kg., a w tem 100.413 kg. (t. j. 86 proc.) — z Sowietów.

NOTOWANIA BAWEŁNY.

Nowy Jork, 12 września. Loco 7.75, wrzesień 7.58, październik 7.65, listopad 7.72 grudzień 7.82, styczeń 7.87, luty 7.94, marzec 8.03 kwiecień 8.07, maj 8.14, czerwiec 8.16, lipiec 8.21.

Nowy Orlean 12 września. Loco 7.65 październik 7.67, grudzień 7.83 styczeń 7.86, marzec 8.00, maj 8.13, lipiec 8.21.

Liverpool, 12 września. Loco 6.46, wrzesień 6.05, październik 6.04, listopad 6.03 grudzień 6.03, styczeń 6.04 luty 6.06, marzec 6.08, kwiecień 6.09, maj 6.11, czerwiec 6.12, lipiec 6.14, sierpień 6.15, wrzesień 6.16, październik 6.18.

Liverpool, 12 września. Bawełna egipska: Loco 9.15, październik 8.55 listopad 8.61, grudzień 8.60 styczeń 8.70, marzec 8.79, maj 8.87, lipiec 8.95.

Upper, 12 września. Loco 7.95, październik 7.57, listopad 7.58, grudzień 7.55 styczeń 7.50, marzec 7.61, maj 7.69, lipiec 7.74.

Brema, 12 września. Loco 9.46 październik 8.75, grudzień 9.03, styczeń 8.97, marzec 9.08 maj 9.22 lipiec 9.30.

Aleksandrja, 12 września. Sakkelaridis: listopad 18.25, styczeń 18.03, marzec 17.97, Ashmouni październik 14.09 grudzień 14.01 luty 14.05.

Człowiek, którego zabiłem!

SPORT

Zapaśnicy szwedzcy
walczyć będą w Łodzi.

Jak się dowiadujemy, w Warszawie 4-go grudnia odbędzie się mecz zapaśniczy Polska — Szwecja.

Drużyna szwedzka walczyć będzie następnie 6-go grudnia w Poznaniu i 8-go grudnia w Katowicach.

Przed spotkaniem
Polska—Włochy.

Pięściarze łódzcy Chmielewski, Garnczarek i Konarzewski wyjeżdżają na mecz z Włochami do Poznania już w sobotę. W składzie reprezentacji Polski zajdzie prawdopodobnie zmiana i w wadze muszej wystąpi zamiast Misiernego, Kazimierski z Polonji.

Mecz Polska — Włochy wzbudził w całym kraju, a zwłaszcza w Poznaniu olbrzymie zainteresowanie, tak że organizatorzy spodziewają się kilku tysięcy widzów, a większość biletów została już rozsprzedana.

Mistrzostwa Polski
w hazenie odbędą się w Łodzi

W nadchodzącą sobotę i niedzielę odbędą się w Łodzi na boisku ŁKS-u przy Al. Unji finałowe mecze o mistrzostwo Polski w hazenie. Do finałów zgłosiły się ŁKS, Warta, Legia (Warszawa) i Cracovia.

Dowiadujemy się jednak, że Warta zrezygnowała z rozgrywek, zaś przyjazd Cracovji jest bł wątpliwy, tak że ostateczna walka rozegra się najprawdopodobniej między mistrzem Warszawy Legią a ŁKS-em. Przypuszczalnie mistrzostwo Polski zdobędzie ŁKS.

W nadchodzącą niedzielę odbędzie się w Warszawie eliminacyjne spotkanie o mistrzostwo Polski w szczypiorniaku między ŁKS-em a Legią (Warszawa).

Dwa spotkania
footbalowe o wejście do klasy A

Na nadchodzącą niedzielę kalendarzyk Ł.O.Z.P.N. przewiduje następujące mecze o wejście do klasy „A“: Makabi (Łódź) — Lechja (Tomaszów) w Łodzi oraz Prosna (Kalisz) — Kruszeender w Kaliszu. Dowiadujemy się jednak, że Makabi czyni starania by mecz jej z Lechją odbył się w sobotę na boisku D.O.K.

Pięciobój kobiet
o mistrzostwo Polski.

Jako ostatnia konkurencja lekkoatletyczna o mistrzostwo Polski (kobieca) odbędzie się 25 b. m. w Poznaniu pięciobój dla kobiet, w którym weźmie prawdopodobnie udział z okręgu łódzkiego Janowska.

Punktacja drużynowa w roku bieżącym (bez pięcioboju) przedstawia się następująco: Stadjon 107 p., Pogoń katowicka 97 p., A.Z.S. warszawski 87 p., Makabi krak. 54 p., Krusche-Ender 51 p., Ł.K.S. 43 p., A.Z.S. poznański 39 p. Sokół pabjanicki 29 p. i t. d.

Człowiek którego zabiłem

B. Prez. Wojciechowski o kryzysie.

„Cieszyłem się w duchu, gdy projektowana pożyczka nie dochodziła do skutku“. - Żyć trzeba z własnych zasobów.

Od naszego pabjanickiego korespondenta:

Niedzielna uroczystość 25-lecia — „Społem“ w Pabjanicach zgromadziła całą elitę polskiej spółdzielczości z b. prezydentem prof. Stanisławem Wojciechowskim na czele. Do Pabjanic przybyli liczni delegaci z Warszawy, Łodzi, Częstochowy, Włocławka, Piotrkowa, Radomia, Kalisza, Tomaszowa, Zgierza, Ozorkowa, Aleksandrowa Rudy i szeregu innych miejscowości.

O godz. 9 rano w kościele N. M. P. odbyło się solenne nabożeństwo na intencję dalszego rozwoju „Społem“, połączone z poświęceniem nowego sztandaru, poczem utworzył się ogromny pochód, który z orkiestrą na czele wyruszył przez miasto na plac Dąbrowskiego. Tu ze specjalnej trybuny do zebranych rzesz przemówił dyrektor „Społem“ w Pabjanicach p. Dajniak i delegat Łodzi p. inż. Wojewódzki, poczem po odegraniu hymnu spółdzielczego pochód skierował się do sali Kina Miejskiego na uroczystą akademję.

Ponieważ sala mogła pomieścić zaledwie 800 osób, przeto olbrzymia część uczestników uroczystości udała się do parku im. Słowackiego, dokąd przy pomocy zainstalowanych głośników transmitowano cały przebieg uroczystości z Kina Miejskiego.

Akademję zagaił prezes rady nadzorczej „Społem“ p. wiceprezydent Tomczak, który powitał gości i wezwał ogół spółdzielców do dalszej owocnej pracy.

Gdy na trybunie zjawił się pionier spółdzielczości **b. prezydent Rzeczypospolitej prof. Stanisław Wojciechowski**, zerwała się burza oklasków, a spontaniczne oklaski „Niech żyje!“ były wyrazem uznania dla sędziwego działacza spółdzielczego.

Na wstępie swego przemówienia prof. Wojciechowski złożył wyrazy czci dla pabjanickiego „Społem“, które może służyć wzorem dla wszystkich spółdzielni w Polsce.

Dalej mówca przypomniał słuchaczom te ideały, które pobudzały dawnych spółdzielców do pracy, a dziś muszą być bezwzględnie krzewione i przekazane nowym pokoleniom do dalszej realizacji. **Spółdzielnia ma być szkołą wychowania obywatelskiego szkołą organizacji gospodarczej narodu.** Spółdzielnia musi nauczyć każdego członka, że winien on się podporządkować woli ogółu. Drugą stroną tej sprawy jest dążenie do podniesienia dobrobytu i zapewnienia go ogółowi przez ustrój spółdzielczy. Należy doprowadzić do rzeczpospolitej spółdzielczej i wprowadzić zasadę sprawiedliwości społecznej.

Ale trzeba pozbyć się tego szkodliwego mniemania, że to wszystko ma zrobić rząd, który nareszcie po długich latach niewoli stworzyliśmy. Nowy porządek wprowadzić może wzorowa organizacja narodu. Ruch spółdzielczy nie przeciwstawia się ideałowi własnego państwa, lecz go uzupełnia.

Pamiętać należy, że podstawą dobrobytu narodu jest jego bogactwo duchowe, leżące w jego wiedzy, cnotach, charakterze. **Trzeba wierzyć w dobro.** Jeżeli dziś mamy kryzys, to jest to przedewszystkiem kryzys zaufania. Pabjanickie „Społem“ posiada to zaufanie, czego dowodem są wielkie wkłady oszczędnościowe, które członkowie składają w swej spółdzielni. Pod tym względem **Pabjanice stoją na pierwszem miejscu w Polsce.**

Przeżywany dziś kryzys musi nas po ciężkich grzechach wojny umoralnić. Ludzkość po każdej wojnie przeżywa kryzys. Kryzys uczy nas teraz pohamowania się. Pohamowanie zaś jest warunkiem kultury. **Dawna wada polska — życie ponad stan — musi zaniknąć.** A czyż nie uginamy się obecnie pod ciężarem skutków tej wady? Brakło nam własnych pieniędzy, zaczęliśmy pożyczać. Pożyczaliśmy na wszystkie strony. Mogę przyznać, że **będąc prezydentem Rzeczypospolitej, cieszyłem się w duchu, gdy projektowana pożyczka nie dochodziła do skutku, bo musieliśmy się wtedy przystosować do własnych tylko możliwości.** Gdy ludziom brakło prawdziwych pieniędzy, poczęli tworzyć sztuczne, w formie weksli. To zadłużanie się nieopatrzne jest **klęską narodu.** Musimy walczyć z tem przykrem zjawiskiem i doprowadzić do tego, że według własnych zasobów żyć tylko będziemy. Będę ze spokojem umierał, gdy dowiem się, że **wszystkie polskie spółdzielnie wyzbędą się weksli i tak, jak pabjanicka wielka spółdzielnia, operować będą własnemi, choć z trudem zdobytemi, zasobami.** Tak samo żyć musi każdy spółdzielca, każdy obywatel.

Przemówienia sędziwego działacza wysłuchano z ogromną uwagą i po zakończeniu publiczność zgotowała mu gorącą owację.

Następnie odbył się wspólny obiad, w którym wzięli udział wszyscy goście oraz jubilaci „Społem“ w liczbie około 4000 osób. Wygłoszono szereg toastów

Po południu w Parku Wolności na zabawie spółdzielczej udekorowano jubilatów-spółdzielców odznaką pamiątkowa.

Turniej tenisowy o mistrzostwo Łodzi
rozpoczyna się w dniu dzisiejszym.

W dniu dzisiejszym rozpoczyna się na kortach ŁLTK w Helenowie turniej tenisowy o mistrzostwo Łodzi.

Turniej zapowiada się bardzo ciekawie ze względu na udział Hebdy, braci Stolarowów, Warmińskiego, Goldsteina oraz pań Cramerówny, Lilpopówny, W. Richter i t. d.

Organizatorzy powiększyli ilość miejsc dla widzów i skasowali w tym celu jeden z kortów.

Rozlosowano już poszczególne spotkania w grupach, które wypadły następująco:

Single panów: grupa I: Hebda—Wojciechowski, Król — Hilpert, Eichner — Wołyński, Tezenas — Dziurżyński, Kopel — S. Reznik, Marszewski — O. Stetka.

Grupa II: John — Grohman Minchmeier — vacat. Hein — Strauch, Saks—Goldstein, M. Stolarow — Augustyniak, Grychowski — M. Reznik, Elsner—Popławski, Morgenstein — Kusinka.

Grupa III: Stadtlärder — vacat, Kermenicmenic — Wegner, Warmiński — Korcelli, Bäthge — Schröder Hermans —J. Stolarow, K. Brauer — Małczużyński.

Single pań: Schreiberowa — vacat Strobachówna II — Kindermanówna, Cramerówna (Berlin)—Strobachówna I, Stożkowska — Schmellerowa.

Grupa II: Lilpopówna — Barcińska, Titzenowa — Pajchlowa, Cungowa — Neumanówna, Hankówna — Menkesowa, Milkerowa — vacat, Kumantowa — Landauowa.

Double: Warmiński, Popławski — Tezenas Grychowski, Hein, Hermans — Kopel, Rozenholc; Steinert Grohman—K. Brauer, (vacat); L. Brauer, Hilpert—vacat: Bracia Stolarowowie — Sachs. Goldstein, Augustyniak. Konarski — Schröder, O. Stetka; Król, Zyndeband — Linchmayer, Elsner.

Mixty: Stożkowska, Kermenic — Cungowa Sachs; Pajchlowa, Król — Lilpopówna, Popławski, Neumanówna. M. Stolarow — vacat i Schreiberowa, Grohman — vacat.

Grupa II: Cramerówna, J. Stolarow—Tietzenowa, Minchmeyer; iWera Rychter, Steinert — Landauowa, Goldstein.

Pozatem odbędą się gry z wyrównaniem i turniej juniorów.

DRUGA WIĘKSZA WYGRANA

W czwartym dniu ciągnienia 5 klasy znowu padła wygrana zł. 10 000 na Nr. 79145 w kolekturze B. Feinberg, Piotrkowska Nr. 43 i 163. Warto nadmienić iż jest to zkolei druga większa wygrana, jaką wspomniana kolektura obdarza swoich graczy, albowiem już w pierwszym dniu ciągnienia największa wygrana dnia, zł. 20 000 również padła na Nr. 142884 w powyższej kolekturze.

Mieszkanie

3-pokojowe z kuchnią z wszelkiemi wygodami, I lub II piętro, słoneczne **poszukiwane** 40—2. **od zaraz**

Oferty sub „S. B." do Administracji.

MASZYNY

do pisania i liczenia remontuje, odnawia tanio i starannie firma

A. I. Ostrowski

PIOTRKOWSKA 55

Mechaniczne warsztaty reparacyjne. 30-2

ABSOLWENTKA

PETERSBURSKIEGO KONSERWATORJUM UDZIELA LEKCYJ GRY NA FORTEPIANIE

dla dzieci i starszych. Postępy zapewnione. Lekcja Zł. 3.—

Szczegóły: RADWAŃSKA 4 m. 20 od godz. 4—6-ej.

30-2

GRUNTOWNYCH

LEKCJI GRY FORTEPIANOWEJ dla początkujących i naprzód postąpionych, udziela rutynowana, sumienna nauczycielka u siebie oraz poza domem.

EMMA HORNBERGER, ul. Kopernika 6, III piętro. 18—2

Baczność Łodzianki!

Znana mistrzyni cechu rosyjskiego i polskiego F. GRYNBLAT, która istnieje od 1902 r., chcąc dać możność szerokim warstwom społeczeństwa nauczenia się tak intratnego fachu, jakim jest krawiectwo i bieliźniarstwo, naucza kroju, szycia i modelowania teoretycznie i praktycznie (na materjałach) systemem szkół paryskich i angielskich. Cała nauka trwa 3 miesiące i kosztuje tylko 75 zł. Kończącym świadectwa. Za gruntowne nauczanie gwarantuje. Uwaga: Nauczam również bieliźniarstwa systemem szkół wiedeńskich. Dla niezamożnych ulga. F. GRYNBLAT. Żeromskiego nr. 9, pr. of. I. p. m. 35, Tel. 231-03.

Powrócił

Dr. med. Fischer

Choroby wewnętrzne i dzieci Allergja przyjmuje od 9—10 i 5—8 wieczór

UL. ANDRZEJA 2 30—2

dla niezamożnych ceny lecznic.

Doktór

S. Kantor

Ewangielicka 2, tel. 129-45

Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe

Przyimuje od 8—2 i od 5—½9 po poł., w niedzielę i święta od 8—2. 30—2

Dr. med. 2—30

H. Lubicz

POWRÓCIŁ.

Spec. chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych

Cegielniana № 7

telefon 141-32

przyjmuje od g 8—10 12—2, 5—8 w. niedziele i święta od 9—11

DR. MED.

HALTRECHT

CHOROBY SKÓRNE, WENERYCZNE I MOCZOPŁCIOWE

Piotrkowska 10.

Telefon 245-21. 30—2

Przyjm. od 8—11 rano, 1—2 pop., od 5.30—9 wiecz. W niedz. i św. 10—1 rano.

Dla bezrobotnych ceny lecznic.

Doktór

BERMAN

choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe

Cegielniana 15 tel. 149-07

Przyjmuje od 8—11 i od 4—8, w niedziele i święta od 9—1.

Dla niezamożnych ceny lecznic.

Nowoczesne PRZEDSZKOLE

TOLI SZMIGEL, Piotrkowska 182

przyjmuje dzieci w wieku od 3 do 7 lat. — Higjeniczne warunki lokalu. Ogród. — OPIEKA LEKARSKA.

Zapisy od 10 do 1 i od 4 do 6 p. p. Zajęcia przed i po południu.

Roczny Wieczorny Kurs Tkactwa

przy **Szkole Przemysłowej**

T-wa Szerz. Ośw. i Wiedzy Techn. wśród Żydów w Łodzi,

ul. Pomorska 46-48, tel. 163-80

Kancelarja Kursu przyjmuje zapisy od 7-ej do 9-ej wieczorem w poniedz. wtorki, środy i czwartki. 40-4

Zakład krawiecki damski **SZ. KACZKA**

6-go SIERPNIA 10. Tel. 114-83.

DO SZ. KLIJENTELI! Polecam na **obecny sezon jesienny i zimowy moją renomowaną pracownię wykonującą solidnie i trwale wszelkie roboty powierzone Unikajcie lichej tandety, bo „co tanie — to drogie".**

20—4

Koncesjonowane przez Władze Szkolne

Kursy Handlowe

Łódzkiego Koła b. Wychowańców Wyższej Szkoły Handlowej w Warszawie.

Zapisy na kurs roczny handlowy i półroczny buchalteryjny przyjmuje kancelarja, Cegielniana 26 (Gmach szkoły im. Królowej Jadwigi — naprzeciw Teatru Polskiego), codziennie, prócz niedziel i świąt, od 6.30—8 wiecz. 40-3

„OLLA" GUMA

NIE PREZERWATYWY! — lecz wyraźnie PREZERWATYWY „OLLA" winien Pan żądać, wszystkie inne zaś rzekomo równie dobre, tak najenergiczniej odrzucać.

Prawdziwe, jedynie z nazwą „OLLA"

z tą marką „OLLA" **na każdej kopercie**

INSTYTUT KOSMETYKI LEKARSKIEJ I GABINET FIZYKALNEJ TERAPJI

MIMAR

M. Markusówny, p. fach. kier. lek.

NARUTOWICZA 9, I p. fr. Tel. 122-09.

Godziny przyj. 11—2 i 4—8. w niedz. i święta 12—2.

Leczenie i usuwanie wad skóry, cery, włosów, brodawek i t. p. Masaże. Maski. Leczenie elektrycznością: światłem, ciepłem. (Galwanizacja. Farad.; Elektroliza. Kaustyka. d'Arsonval. Kwarc. Sol. i Vitalux. Diatermja. Parów. i t. d.

Doktór specj. przyjm. od 1—2. 3x3

Dr. med. **Ludwik Rapeport**

UROLOG 30—2

CHOROBY NEREK, PĘCHERZA I DRÓG MOCZOWYCH.

przeprowadził się na ul. CEGIELNIANA 8 (dawniej 40) tel. 236-90.

godz. przyjęć 9—10 i 6—8 wiecz.

DR. MED.

G. WEGMAJSTROWA

CHOROBY DZIECI I WEWNĘTRZNE

powróciła

ZAWADZKA 20, tel. 246-58

przyjmuje od 4—6 wiecz.

Dr. MED.

D. Frid

powrócił

choroby wewnętrzne i dzieci

SIENKIEWICZA 37, tel. 224-78

Przyjmuje 4—6 po poł. 30-2

J. Holcman

Pianista-Pedagog

wznowił lekcje gry fortepianowej TEL. 134-69.

Od 10—12 w poł.

GABINETY KOSMETYKI LEKARSKIEJ

Choroby skóry i włosów

SZKOŁA KOSMETYCZNA zatw. przez władze Państwowe

Dr. med. Lewinsonowej

ŚRÓDMIEJSKA 27 tel. 143-63, od 10 r. do 8 wiecz. Chirurgia kosmetyczna żylaki, odmrożenia 30—2

Lekarz-dentysta

Żytnicka - Kahanowa

powróciła

11-go Listopada 9, tel 133-53 30—2

Lekarz-dentysta

Józef Halpern

powrócił

PIOTRKOWSKA 88, telefon 111-52 30—2

Zatwierdzona przez Władze Państwowe. Rok założenia 1924

SZKOŁA KOSMETYCZNA, Anna Rydel, Łódź, Piotrkowska 111, I p. fr., tel. 169-92, dająca prawo otwarcia Gabinetu Kosmetycznego. — Wykłady prowadzone przez lekarzy specjalistów. Informacje i zapisy przyjmuje kancelarja Piotrkowska 111, od 10 do 8.

OGŁOSZENIE.

Syndyk tymczasowy masy upadłości firmy „Fryderyk Rank" wzywa wierzycieli powyższej upadłości, aby stawili się osobiście lub przez pełnomocników do kancelarji jego w Łodzi, Zielony Rynek 6 w godz. od 6—8 wiecz. i oświadczyli z jakiego tytułu i do jakiej sumy są wierzycielami oraz aby złożyli u niego tytuły swych wierzytelności.

Sprawdzenie wierzytelności odbędzie się w obecności Sędziego Komisarza Stanisława Kopczyńskiego w dniu 30 września 1932 r. o godz. 12-ej w kancelarji Wydziału Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi, Plac Dąbrowskiego 5.

Syndyk tymczasowy

JAKUB BERGER, adwokat.

Zatw. przez MIN. W. R. i O. P.

SZKOŁA RYTMIKI, PLASTYKI i TAŃCA ARTYST.

Haliny Krukowskiej

Początek lekcyj 15 b. m. Kurs zawodowy i amatorski dla dzieci i dorosłych.

Zapisy od 12—1 i 5—8 **Piotrkowska 80,** tel. 117-87

Dr. A. Mazur

Specjalista chorób uszu, nosa i gardła PIŁSUDSKIEGO (Wschodnia) 65 Tel. 166-01.

powrócił

Przyjmuje od 12—1 i 5—7; w niedziele i święta od 12—1-ej.

Dr. med.

IGNACY MARGOLIS

okulista 20—2

Al. Kościuszki 9, tel. 165-17

powrócił

Dr. W. ŁASKI

powrócił 2 20

Południowa Nr. 2

Lekarz Dentysta

Stanisław Gelberg

Zawadzka 14. Tel. 108-33

powrócił.

Przyjmuje od 10—2 i 4—7 30—2

„Czystość"

Piotrkowska 44, telefon 167-45

przyjmuje cyklinowanie, drutowanie, froterowanie oraz sprzątanie biur, pokoi. Czyszczenie szyb.

Lekarz dentysta

F. Rawiczowa

powróciła

ul. Kilińskiego 49,

tel. 154-36 30—2

Do akt Nr. 716 1932 r.

OGŁOSZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Łodzi, rewiru 13-go, zamieszkały w Łodzi, przy ul. Pustej 13, na zasadzie art. 1030 U. P. C. ogłasza, że w dniu 23 września 1932 r. od godz. 10 rano w Łodzi przy ul. Zawadzkiej Nr. 23, odbędzie się sprzedaż z przetargu publicznego ruchomości, należących do Luzera i Ruchli małż. Szejnfeld vel Schönfeld i składających się z różnych mebli, oszacowanych na sumę Zł. 4.000.—.

Łódź, dnia 9 września 1932 r.

Komornik: (—) L. NABOROWSKI.

Do akt Nr. 2631 1931 r.

OGŁOSZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Łodzi, rewiru 13-go, zamieszkały w Łodzi, przy ul. Pustej 13, na zasadzie art. 1030 U. P. C. ogłasza, że w dniu 23 września 1932 r. od godz. 10 rano w Łodzi przy ul. Al. 1-go Maja Nr. 11 odbędzie się sprzedaż z przetargu publicznego ruchomości, należących do Masy Upadłości Markusa Szora i składających się z mebli, oszacowanych na sumę Zł. 2.790.—

Łódź, dnia 7 września 1932 r.

Komornik: (—) L. NABOROWSKI.

Do akt Nr. 1787 1932 r.

OGŁOSZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Łodzi, rewiru 13-go, zamieszkały w Łodzi, przy ul. Pustej 13, na zasadzie art. 1030 U. P. C. ogłasza, że w dniu 11 października 1932 r. od godz. 10 rano w Łodzi przy ul. Zawadzkiej Nr. 23, odbędzie się sprzedaż z przetargu publicznego ruchomości, należących do Maurycego R. Chabańskiego i składających się z mebli, oszacowanych na sumę Zł. 1.020.-

Łódź, dnia 30 czerwca 1932 r.

Komornik: (—) L. NABOROWSKI.

Drobne ogłoszenia w „Republice" są najlepszym i najtańszym środkiem zetknięcia zainteresowanych stron. Kto chce: 1) znaleźć lokatora lub sublokatora, 2) znaleźć mieszkanie lub pojedyńczy pokój, 3) sprzedać nieruchomość lub rzecz, 4) kupić cośkolwiek okazyjnie, 5) dostać posadę, 6) wyszukać pracownika — niechaj poda drobne ogłoszenie do „Republiki".

Do akt Nr. 949 1932 r.

OGŁOSZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Łodzi, rewiru 13-go, zamieszkały w Łodzi, przy ul. Pustej 13, na zasadzie art. 1030 U. P. C. ogłasza, że w dniu 27 września 1932 r. od godz. 10 rano w Łodzi przy ul. Śródmiejskiej Nr. 35 odbędzie się sprzedaż z przetargu publicznego ruchomości, należących do Emanuela Knikera i składających się z maszyny do wyrabiania towarów trykotowych (dzianych) firmy „Lebocey" Nr. 28846, oszacowanej na sumę Zł. 1.100.-

Łódź, dnia 1 września 1932 r.

Komornik: (—) L. NABOROWSKI.

Do akt Nr. 1312 1932 r.

OGŁOSZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Łodzi, rewiru 3-go, zamieszkały w Łodzi przy ul. Mielczarskiego 14, na zasadzie art. 1030 U. P. C. ogłasza, że w dniu 22 września 1932 r. od godz. 10 rano w Łodzi przy ul. Juljusza 6/8, odbędzie się sprzedaż z przetargu publicznego ruchomości, należących do f-my „Maurycy Tauman" Sp. Akc. i składających się z 2 krosien mechanicznych do wyrabiania jedwabnych materjałów, oszacowanych na sumę Zł. 5.600.—

Łódź, dnia 13 września 1932 r.

Komornik K. SUZIN.

Do akt Nr. 1338 1932 r.

OGŁOSZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Łodzi, rewiru 3-go, zamieszkały w Łodzi przy ul. Mielczarskiego 14, na zasadzie art. 1030 U. P. C. ogłasza, że w dniu 22 września 1932 r. od godz. 10 rano w Łodzi przy ul. Kilińskiego Nr. 132, odbędzie się sprzedaż z przetargu publicznego ruchomości, należących do Oskara Mehlo i składających się z mebli, oszacowoanych na sumę Zł. 550.

Łódź, dnia 13 września 1932 r.

Komornik K. SUZIN.

Do akt Nr. 1757 1932 r.

OGŁOSZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Łodzi, rewiru 4, zamieszkały w Łodzi, przy ul. Traugutta 10, na zasadzie art. 1030 U. P. C. ogłasza, że w dniu 11 października 1932 r. od godz. 10 rano w Łodzi przy ul. Juljusza 13, odbędzie się sprzedaż z prztargu publicznego ruchomości, należących do Leonarda Talera i składających się z radjo - aparatu 7-mio lampowego, oszacowanego na sumę Zł. 700.-

Łódź, dnia 10 września 1932 r.

Komornik (—) Stefan ZAJKOWSKI

Do akt Nr. 1239 1932 r.

OGŁOSZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Łodzi, rewiru 10-go, zamieszkały w Łodzi, przy ul. Przejazd Nr. 40, na zasadzie art. 1030 U. P. C. ogłasza, że w dniu 23 września 1932 r. od godz. 10 rano w Łodzi przy ul. Brzezińskiej Nr. 72, odbędzie się sprzedaż z przetargu publicznego ruchomości, należących do Erwina i Józefa Zajdlów i składających się z maszyn stolarskich, 2-ch metrów desek stolarskich, motoru elektrycznego i piły taśmowej, oszacowanych na sumę Zł. 3.675.-

Łódź, dnia 6 września 1932 r.

Komornik LUDWIK HOLLAS.

Pielęgniarka

rutynowana przyjmuje dyżury i robi zastrzyki umiejętnie. Ceny przystępne

Telefon 230-79.

Mieszkania do wynajęcia

w nowym domu naprzeciwko parku Staszyca. Nowoczesne, słoneczne, 3 i 4-pokojowe z kuchnią i wszelkiemi wygodami. Sklepy. — Wiadomość: Cegielniana 80 u gospodarza.

KLISZE do REKLAM GAZETOWYCH CENNIKÓW PROSPEKTÓW

Zdjęcia fotograficzne dla celów Reprodukcji

RYSUNKI, PROJEKTY REKLAMOWE i WYDAWNICZE WYKONUJĄ

R. BORKENHAGEN ŁÓDŹ Piotrkowska 100 telefon 111-72

BACZNOŚĆ MŁODZIEŻ SZKOLNA! ZAKŁAD fotograf. L. Laks. Żeromskiego 84, przyjmuje do wywoływania kopjowania i retuszowania od p.p. amatorów. Zdjęcia do legitymacji i paszportów. Do matrykuł 6 fotografij bronz. retuszowanych 1 zł. Powiekszenia. Ceny przystępne. Dojazd tram-

DŹWIĘKOWY KINOTEATR
LUNA

Dziś wspaniała premjera!!!

Arcyfilmu produkcji francuskiej p. t.

Książe Bouboule

w roli głównej **GEORGES MILTON** Król fantazji i humoru, genjalny kombinator, dziecko paryskiego przedmieścia.

NADPROGRAM: Aktualności. **NADPROGRAM:** Aktualności.

Początek seansów o godzinie 4 p.p. w soboty niedzielę i święta poranki passepartout i bilety wolnego wejścia nieważne, z wyjątkiem reprezentacyjnych.

Parcelacja letniskowa MAJĄTKU DRUŻBICE w lesie sosnowym położonym przy szosie Łódź-Pabjanice-Bełchatów

PARCELE SPRZEDAJE SIĘ OD 25 DO 50 GROSZY ZA METR KW. NA 2-LETNIE SPŁATY. Miejscowość piaszczysta sucha, zdrowotna i bardzo ładna plaża nad jeziorem. 60-letni las. Komunikacja bardzo dogodna, co 2 godziny wychodzi autobus z Łodzi przez Pabjanice Drużbice do Bełchatowa i z powrotem.

Już sprzedano 2/3 działek, pozostało do sprzedania 1/3 działek. Połowa nabywców działek już zostało zatwierdzonych przez Okręgowy Urząd Ziemski w Piotrkowie. Dla obejrzenia i zamówienia działek, w sprawie odjazdu do lasu itd, informacyj udzielają:

1) w Łodzi biuro inż. Leona Hurwicza, Pilsudskiego 36, tel. 141-95
2) w Piotrkowie biuro miernicze przysięgłego Leopolda Pajdowskiego, ul. Piłsudskiego 65, tel. 20.
3) w Pabjanicach W. Nychter, ul Szkolna Nr. 3, tel. 66.
4. w Kolumnie willa Jakubowicza, róg Łąkowej i Legjonowej.
5) w Drużbicach administrator majątku (Dom Władysława Adlera).

UWAGA: Pełnomocnik właścicielki w niedziele i święta przebywa w lesie i osobiście udziela informacyj. Wyjazd autobusem z Pabjanic o 10 rano.

PRYWATNE POGOTOWIE LEKARSKIE TEL. 12-333.

— ZIELONA 6 —
Szybka pomoc lekarska
Przewoz chorych

Kupno i sprzedaż

ZŁOTO, BIŻUTERJE, kwity lombardowe kupuje i płaci najwyższe ceny. Zakład jubilerski I. Fijałko, Piotrkowska 7. 00

KTO POSZUKUJE domu, placu, parcelle, majątku, gospodarstwa, zgłasza się do Biura „Polruch". Al. Kościuszki Nr. 27, tel. 141-01, 132-01.

ZAMÓWIĘ większą partję rękawiczek męskich, damskich i dziecinnych, kombinowane z bawełną. Oferty z podaniem ceny do „Republiki" sub „Kombinowane". 14

MOTOCYKL D. K. W. 300 c. cm. w dobrym stanie sprzedam za 500 zł. Wolna Nr. 8, Żubardź. 14

MOTOCYKLIŚCI! siodełko na bagażnik nowe okazyjnie do sprzedania, Al. Kościuszki 24, m. 5. 14

OKAZYJNIE do sprzedania sklep spożywczy, pokój z kuchnią ul. Tuszyńska Nr. 6. 14

KAPITALISTA zagraniczny jednego z państw ościenny poszukuje Cotton maszynę do wyrobu pończoch („Fuss" i 2 „Langi") 42 Gg do 45 Gg w dobrym stanie. Oferty sub „R. F. do Administracji. 14

Lokale

KTO POSZUKUJE mieszkania, lokalu fabrycznego, biurowego, pokoju z klatki schodowej, zgłasza się do jedynego pod względem organizacyjnym w Łodzi biura „Polruch". Al. Kościuszki 27, telefon 141-01, 132-01.

ŁADNY słoneczny pokój do odnajęcia nadający się dla samotnego pana. Wiadomość Przędzalniana L. 31, m. 38 4 p.

FRONTOWY ciepły, czysty, umeblowany pokój przy spokojnej rodzinie do wynajęcia Śródmiejska 46, m. 6.

URZĘDNICZKA prywatna poszukuje skromnego pokoju umeblowanego w śródmieściu wraz z obiadami. Oferty z warunkami i adresem proszę składać do „Republiki" sub „Pokój z obiadami". 15

SŁONECZNY pokój umeblowany wynajmę pani. Lipowa 25, m. 12.

POKÓJ umeblowany do wynajęcia Orla 5, m. 7 front. 14

ZŁ. 133.— kwartalnie 2 pokoje, kuchnia, wygody ulica Andrzeja. Wiadomość: Piotrkowska 81, m. 33 biuro.

5 POKOI, kuchnia, komfort, wyremontowane bez odstępnego oddam, telefon 206-67. 14

1—2 POKOJE umeblowane do wynajęcia dla małżeństwa, 1—2 osób lub na biuro, Piotrkowska 112, m. 6.

POKÓJ umeblowany z telefonem, front II piętro zaraz do oddania. Traugutta 9, m. 4. 14

BARDZO TANIO odnajmę pokój umeblowany; wszelkie wygody, Mielczarskiego 16, m. 12. 18

6-cio POKOJOWE mieszkanie zremontowane na I piętrze w śródmieściu do oddania. Oferty sub „A. B. C.". 14

POKÓJ obszerny, parter, kompletene biurowe urządzenie, telefon, oświetlenie do wynajęcia u gospodarza, Cegielniana 40, tel. 210-90. 14

ELEGANCKI sklep w najlepszym punkcie z 2 wystawami, w pierwszorzędnym domu, przy ul. Piotrkowskiej zaraz do odstąpienia. Oferty pod „A. Z. 100". 14

POSZUKUJĘ eleganckiej garsoniery. Łaskawe oferty sub „K. C. E.". 14

POSZUKUJĘ 1 pokoju z kuchnią słonecznego możliwie nie na krańcu miasta bez odstępnego. Of. do „Rep." sub: „Zaraz".

POKÓJ umeblowany słoneczny do wynajęcia. Narutowicza 35, m. 15.

DO WYNAJĘCIA dla 1 lub 2 osób pokój duży słoneczny umeblowany z balkonem lub częściowem utrzymaniem ewentualnie 2 pokoje dla bezdzietnego małżeństwa z używalnością kuchni, telefon i łazienka. Wiadomość Aleja 1-go Maja 15, m. 20 I p. 14

POKÓJ umeblowany ze wszelkiemi wygodami i niekrępującem wejściem do wynajęcia Gdańska 67, m. 10. 14

UMEBLOWANY pokój z niekrępującem wejściem z używalnością telefonu i łazienki do wynajęcia. Zawadzka 38 front II piętro, m. 9. 14

MIESZKANIE 3-pokojowe z wszelkiemi wygodami w eleganckim domu do wynajęcia Al. 1-go Maja 49, u gospodarza, tel. 172-98. 14

WYNAJMĘ niewielki pokoik przejściowy, wszelkie wygody i całkowite utrzymanie z bardzo dobrą kuchnią za 90 zł. Wiadomość w administracji Republiki. 14

DO WYNAJĘCIA pokój z niekrępującem wejściem z używalnością telefonu Wiadomość: ul. Śródmiejska Nr. 23, m. 8. 14

BEZ ODSTĘPNEGO pokój z kuchnią 120 zł. kw. przy ul. Pomorskiej. Wiadomość: Andrzeja 22 biuro. 14

UMEBLOWANY, słoneczny pokój dla jednej osoby do wynajęcia, Andrzeja 29, m. 18, II piętro, lewa oficyna. 14

BEZ ODSTĘPNEGO!!! Mieszkania, lokale handlowe, biurowe i fabryczne, poleca biuro „Lokum", Piotrkowska 79 front II piętro. 14

Posady

ZA POŻYCZENIE 500 zł. dam robotę w charakterze robotnika. Adres w administracji. 14

PRZYJMĘ spólnika do warsztatu ślusarskiego, Piotrkowska Nr. 17, Nikodemski. 14

Potrzebna

MŁODA PANIENKA do 1 i pół rocznego dziecka. Wymagane dobre świadectwa. Zgłaszać się Pomorska 41a, m. 12 9—11 p. p.

POSZUKUJĘ damskiego fryzjera chrześcijanina, Młynarska 38. 14

POTRZEBNE panienki umiejące szydełkować i na drutach, Skwerowa 13, m. 9. 14

POTRZEBNA inteligentna panna do 2-ch chłopców lat 10 i 5. Piotrkowska 59, m. 43 od 12 i pół do 2 pp. 14

CHŁOPIEC na posyłki od zaraz poszukiwany z gwarancją. Kossmann, Nowo-Pabjanicka 22, wejście D, m. 49. 14

ZREDUKOWANYM urzędnikom i emerytom, którzy nie mają zamiaru czekać na lepszy czas ofiarujemy stałą zewnętrzną posadę. Zarobek wysoki, przyszłość zapewniona. Panowie zechcą się zgłosić z dokumentami środa 10—12, 2--4 ul. Narutowicza 47, parter, front wejście z ulicy. 14

UWAGA! Zdolni Panie i Panowie z dobremi referencjami poszukiwani są na pewny i stały zarobek. Zgłosić się: Traugutta 4, m. 10 front, I piętro od 9—1 i od 15-18 w. 14

AGENCI — NOWOŚĆ. Kto pracuje lub pracował w dziale obligacji, nadzwyczajne możliwości zarobkowania. Zgłoszenia „Gozakred", Lwów, Wałowa 11. 14

KIEROWNIK tkalni, majster tkacki, mający rozległe stosunki i klijentelę poszukuje stałego zajęcia. Of. sub: „F. K. 505". 14

Rozmaite

ODSTĄPIĘ budkę wraz z mieszkaniem, nadającą się na każdy interes lub przyjmę czynnego wspólnika(czkę) Wiadomość w Republice. 14

DO WYDZIERŻAWIENIA fabryka pończoch, w skład której wchodzą 59 rund maszyn, korona, Ideal, amerykańska, szpulmaszyny, ketlarki i obrębiarki, wszystko zdatne do natychmiastowego użytku. Bliższe informacje udzieli adwokat Adolf Markowicz, Łódź, Sienkiewicza 6 w godzinach przyjęć. Termin składania ofert upływa z dniem 17 b. m. 14

WYTWÓRNIA krawatów, ul. Traugutta 9, uruchomiła specjalny dział czyszczenia, reperacji i szycia krawatów.

ZAGINĘŁA wilczyca średniego wzrostu bronzowa. Łaskawemu znalazcy ofiaruję posadę w moim przedsiębiorstwie. Haertig, Gdańska 42. 14

ZAROBKOWA tkalnia jedwabiu przyjmuje roboty na lon, Gdańska 99. 14

Nauka i wychowanie

KALIGRAF Berman, poprawia wszelkie brzydkie charaktery pisma w ciągu 15 lekcji, Zawadzka 19. 14

STUDENTKA udziela lekcji. Specjalność: polski, hebrajski. Dzwonić 223-57 Ceny bardzo przystępne. 14

AKADEMICKIE Biuro Informacyjne, Pomorska 40, m. 10 udziela bezpłatnie informacyj oraz załatwia wszelkie formalności przyjęcia na uczelnie zagraniczne w Europie i poza Europą, wizy ulgowe i bezpłatne, legitymacje C. I. E. ulgowe przejazdy. 4—9 w. 28

KURS JĘZ. ESPERANTO

metodą ks. Csek organizuje Łódzkie Tow. Esperanckie
POŁUDNIOWA 3
Zapisy przyjmuje sekretarjat w poniedziałki, środy i czwartki od 8—10 wieczorem **OPŁATA ZNIŻONA.**

ANGIELKA udziela lekcji angielskiego Konwersacja, korespondencja. Akcent londyński. Ceny przystępne, telefon 245-88. 14

S. GELBARTÓWNA (dyplom. Ecole de Professeurs Sorbonne) udziela francuskiego: dzieciom i dorosłym, Sienkiewicza 37, m. 41, Zastać można po 8-ej wiecz. 18

NIEMIECKI gruntowny. Konwersacja, gramatyka, literatura, korepetycja, handlowa korespondencja. Pomorska 22. front I p. m. 4 od 3—4; proszę dzwonić

RUTYNOWANA nauczycielka udziela lekcji gry na fortepianie, Anna Neufeld ul. 6-go Sierpnia 10 1 p. front. 28

Redakcja i Adm. Piotrkowska 49. Godz. przyjęć Redakcji 6—7 po poł. Tel. Adm. 122-14. Tel. Red. 127-24. 136-43. 136-44. 189-09. Tłocznia: 180-80. Konto P. K. O. „Wyd. Republika" 68-148

Prenumerata „II. Republiki"

od 1 lutego 1931 roku wynosi w Łodzi 4.00 za odnoszenie do domu 40 gr., z przesyłką pocztowa w kraju zł. 5.50, zagranica zł. 10. „Express" i „Republiki" wraz z odnoszeniem 7.00 złotych.

Ogłoszenia:

ZWYCZAJNE. 12 gr. za wiersz milimetrowy (na stronie 10-szpalt.)
W TEKŚCIE: 50 gr za wiersz milimetrowy. (na stronie 4-szpalt.)
NA STR. I-ej zł 2.— za wiersz milimetrowy. (na stronie 4-szpalt.)
NEKROLOGI: 40 gr. za wiersz milimetrowy (na str 4-szp.) Zarecz i zaślub. po tekście 10 zł. Za miejsce zastrzeżone specjalna dopłata. Zamiejscowe o 50 proc. zagraniczne o 100 proc. drożej. Za terminowy druk ogłoszeń Administracja nie odpowiada. Ogłoszenia specjalne o 50 proc. drożej. Drobne 15 gr — Najmniejsze zł 1.50 poszuk pracy 10 groszy najmniejsze zł. 1.20. Ogłoszenia adwokatów ryczałtem 25 zł.

Słuszne reklamacje będą uwzględniane, o ile wniesione będą najpóźniej w ciągu tygodnia od ukazania się pierwszego ogłoszenia, lub niezwłocznie po ukazaniu się drugiego z rzędu ogłoszenia tej samej treści co pierwsze — Omyłki, które zasadniczo nie zmieniają treści ogłoszenia nie upoważniają do żądania zwrotu zapłaty lub powtórzenia ogłoszenia.

Za wydawcę: Wydawnictwo „Republika", Sp. z ogr. odp. i redaktor odpow. Wacław Smólski. W druk. „Republiki", sp. z ogr. odp. w Łodzi, Piotrkowska 49 i 64.